

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimi

Katja Tulkki

Tilinpäätösanalyysi: Kaksi konkurssiyritystä

Opinnäytetyö 2013

Tiivistelmä

Katja Tulkki

Tilinpäätösanalyysi: Kaksi konkurssiyritystä, 65 sivua, 6 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2013

Ohjaajat: lehtori Saara Heikkonen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, voidaanko perinteistä tilinpäätösanalyysiä hyödyntää konkurssin ennustamiseen. Toissijaisena tavoitteena oli selvittää, mitä tietoa tilinpäätösanalyysistä saadaan sekä miten yrityksen johto hyötyy siitä. Tässä opinnäytetyössä tutkittiin kahden konkurssiin menneen yrityksen tilinpäätöksiä vuosilta 2007 – 2011.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena kahden case-yrityksen tutkimuksena, jossa oli havaittavissa piirteitä myös kvantitatiivisesta tutkimuksesta. Opinnäytetyön konkurssiyritykset valittiin sattumanvaraisesti Yritys- ja yhteisötietojärjestelmää hyväksikäyttäen. Tarkoituksena oli kuitenkin löytää yrityksen samalta toimialalta, jotta niitä voitiin luotettavasti verrata myös keskenään. Tutkimusaineisto kerättiin tutkimalla konkurssiyritysten tilinpäätöksiä, joiden perusteella laadittiin oikaistut tuloslaskelmat ja taseet. Tunnuslukuja laskettiin kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta käyttäen Yritystutkimus ry:n laskukaavoja. Tunnuslukuiksi valittiin lukuja, joissa konkurssin oireet pääasiassa ilmenevät. Kassavirtalaskelmat laadittiin, koska kassavirta reagoi tuloslaskelmaa nopeammin toiminnassa tapahtuviin muutoksiin ja sen on todettu ennustavan konkurssia tehokkaasti.

Tutkimustuloksien avulla selvisi, että konkurssin ennustaminen on työhön valittujen tunnuslukujen sekä kassavirtalaskelmien avulla mahdollista. Konkurssilta välttyminen ei näissä yrityksissä olisi todennäköisesti ollut mahdollista huonekalualan heikon taloudellisen tilanteen takia. Tilinpäätösanalyysin avulla on mahdollista saada tärkeää tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja sen kehittymisestä. Yritysjohdolle voi hyödyntää siitä saatuja tietoja myös konkurssiriskin havaitsemiseen. Yleensä kuitenkin johdon tekemässä analyysissä on kyse yritystutkimuksesta käytössä olevan sisäisen informaation vuoksi.

Asiasanat: tilinpäätös, tilinpäätösanalyysi, konkurssi

Abstract

Katja Tulkki

Analysis of Financial Statements: Two Bankruptcy Cases, 65 Pages, 6 Appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Business Administration, Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Accounting

Bachelor's Thesis 2013

Instructor: Ms Saara Heikkonen, Senior Lecturer

The objective of this research was to find out whether traditional financial analysis might be used in bankruptcy prediction. The secondary objective was to determine what kind of information it provides and how the company's management might benefit from it. The data was collected from financial statements of two bankrupt companies from financial years 2007 – 2011.

This thesis was carried out as a qualitative two-company case study with features of quantitative research. Bankrupt companies were selected randomly and the aim was to find companies from the same business field. The data for this thesis were collected by examining the financial statements of the bankrupt companies. Ratios were calculated from profitability, liquidity and solvency. Bankruptcy symptoms occur primarily in the selected key figures. Cash flow statements were prepared because they have been found to predict bankruptcy effectively.

The results of the study show that bankruptcy can be predicted with selected key figures and cash flow statements. Attempting to avoid bankruptcy would probably have been impossible for these 2 companies because of the furniture industry's poor economic situation. Analysis of financial statements gives important information about the company's financial situation and its evolution. The company management can use the information obtained to detect the risk of bankruptcy.

Keywords: financial statements, analysis of financial statements, bankruptcy

Sisältö

1 Johdanto	5
1.1 Työn tausta, tavoitteet ja rajaus.....	5
1.2 Tutkimusmenetelmät	6
1.3 Tutkittava toimiala	7
2 Tilinpäätös.....	8
2.1 Tilinpäätöksen laadinta ja sisältö	9
2.2 Tuloslaskelma	11
2.3 Tase	12
2.4 Liitetiedot	12
2.5 Tilinpäätöksen tulkinta	13
3 Tilinpäätösanalyysi.....	15
3.1 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät.....	17
3.2 Tilinpäätösanalyysin vaiheet.....	20
3.3 Tilinpäätöstietojen oikaisu	23
3.3.1 Tuloslaskelman oikaisu.....	24
3.3.2 Taseen oikaisu.....	26
3.4 Tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysi	28
3.4.1 Kannattavuuden tunnusluvut	30
3.4.2 Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	33
3.4.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut	35
3.4.4 Kasvun ja tehokkuuden tunnusluvut	37
3.4.5 Z-luku.....	39
3.5 Kassavirtalaskelmat	40
4 Konkurssi	43
4.1 Konkurssien oireet ja syyt.....	44
4.2 Konkurssin ennustaminen	46
5 Tilinpäätösanalyysi Kalusteikko Oy	48
5.1 Tilinpäätösten oikaisut.....	49
5.2 Tunnuslukujen ja kassavirtalaskelmien tulkinta	50
5.3 Johtopäätökset	54
6 Tilinpäätösanalyysi Kaluste Halmekari Oy	54
6.1 Tilinpäätösten oikaisut.....	55
6.2 Tunnuslukujen ja kassavirtalaskelmien tulkinta	56
6.3 Johtopäätökset.....	58
7 Yhteenveto ja pohdinta	59
7.1 Projektin eteneminen.....	59
7.2 Tavoitteiden saavuttaminen.....	60
7.3 Yhteenveto	61
Kuvat.....	63
Lähteet.....	64

Liitteet

- Liite 1 Virallisen tuloslaskelman ja taseen kaavat
- Liite 2 Oikaistun tuloslaskelman ja taseen kaavat
- Liite 3 Kalusteikko Oy:n oikaistut tuloslaskelmat ja taseet
- Liite 4 Kaluste Halmekari Oy:n oikaistut tuloslaskelmat ja taseet
- Liite 5 Kassavirtalaskelmat
- Liite 6 Tunnuslukujen tulokset

1 Johdanto

Opinnäytetyöni aiheena on tutkia kahden, konkurssiin menneen yrityksen tilinpäätöksiä viimeisien viiden vuoden ajalta ja tehdä sekä niiden että toimialalta saadun informaation pohjalta tilinpäätösanalyysit.

Yritys, joka ei kykene suoriutumaan maksuvelvoitteistaan, voidaan tuomioistuinten päätöksellä asettaa konkurssiin velallisen tai velkojan hakemuksesta. Konkurssin tavoitteena on yrityksen varojen realisointi ja niiden jakaminen velkojille. Tästä syystä sitä voidaankin kutsua yhdeksi saatavien perimiskeinoksi. Yrityksen ajautuminen konkurssiin aiheuttaa yleensä tappiota sen kaikille sidosryhmille. Konkurssin oireiden havaitseminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa voikin antaa yritykselle mahdollisuuden toiminnan korjaamiseen ja uudelleen suuntaamiseen. Tässä opinnäytetyössä konkurssin oireita havainnoidaan tilinpäätöstietojen avulla.

Kaikilla toimialoilla konkurssien määrä on ollut nousussa: vuonna 2007 konkurssiin ajautuneita yrityksiä on Suomessa ollut 2 254, kun vuoteen 2012 mennessä määrä on noussut 2 956 (Tilastokeskus 2013a). Konkurssien määrän kasvuun vaikuttaa varmasti vuoden 2008 taantuma.

Konkurssitutkimukset ovat maailmanlaajuisesti yleistyneet ja konkurssin ennustaminen aiheena kiinnostaa myös itseäni; on mielenkiintoista selvittää, voidaanko tunnusluvuista ja analysoinnista päästä oikeasti jyvälle yrityksen kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden heikentymisestä sekä niihin vaikuttaneista tekijöistä.

1.1 Työn tausta, tavoitteet ja rajaus

Tilinpäätösanalyysiä on yleisesti käytetty yritysten taloudellisen tilanteen tutkimiseen ja analysointiin. Sen tarkoituksena on tunnistaa yrityksen nykytila ja kehityssuunta. Tilinpäätösanalyysin ennustamiskyky perustuu nimensä mukaisesti tilinpäätöksestä saataviin tietoihin, joiden avulla konkurssiriskiä pyritään analysoimaan. Tilinpäätösanalyysi on useimmiten yrityksen ulkopuolisen tarkastelijan laatima. Jos käytössä on tiedot myös yrityksen sisäisistä tekijöistä, laajenee analysointi yritystutkimukseksi.

Tämän opinnäytetyön päätavoitteena on selvittää, voidaanko tilinpäätösanalyysiä hyödyntää konkurssin ennustamisessa sekä arvioida valittujen tunnuslukujen ennustamiskykyä. Toissijaisena tavoitteena on selvittää, mitä tietoa tilinpäätösanalyysistä voidaan saada sekä miten yrityksen johto hyötyy tehdystä analyysistä. Tähän tavoitteeseen pyrimme saamaan vastauksia kirjallisuudesta.

Tilinpäätösanalyysiä konkurssin ennustamisen työkaluna hyödynnetään laske-
malla yrityksen tilinpäätöstietojen perusteella tunnuslukuja kannattavuudesta,
maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta. Myös kohdeyritysten kasvua sekä
tehokkuutta tarkastellaan tunnuslukujen avulla ja mukaan otetaan konkurssien
ennustamiseen kehitettyjä tunnuslukuja. Tunnuslukujen valinnassa pyritään
huomioimaan niiden kyky ennustaa konkurssia mahdollisimman tehokkaasti.
Tähän työhön haetaan lisäarvoa myös kassavirtalaskelmien avulla.

Tässä opinnäytetyössä tunnuslukujen laskemisen ja niiden vertailun lisäksi, ta-
voitteena on yhdistää niihin vaikuttaneet syyt ja seuraukset. Syy-
seuraussuhteiden selvittäminen onkin yksi tilinpäätösanalyysin tavoitteista.
Koska kohdeyritysten taloudelliseen tilanteeseen vaikuttaneiden sisäisten teki-
jöiden selvittäminen on mahdotonta, syy-seuraussuhteita etsitään toimialan ta-
loudellisesta tilanteesta sekä muista ulkoisista tekijöistä. Tunnusluvuista saatu-
jen tuloksien perusteella pyritään tunnistamaan ulkoisten tekijöiden vaikutukset
niistä saatuihin arvoihin.

Opinnäytetyö on rajattu koskemaan kahta konkurssiin mennyttä yritystä, huone-
kaluteollisuuden toimialalta. Tutkimuksen kohteena olevat yrityksen valittiin sat-
tumanvaraisesti Yritys- ja yhteisötietojärjestelmää (YTJ) hyväksikäyttäen. Koh-
deyritykset, Kalusteikko Oy ja Kaluste Halmekari Oy, olivat suunnilleen saman-
kokoisia pk-yrityksiä, jotka ajautuivat konkurssiin vuonna 2012.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyössä käytetään pääasiassa kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä, mut-
ta myös kvantitatiiviselle tutkimukselle ominaisia piirteitä työstä voidaan havaita.
Opinnäytetyön voisikin luokitella kvalitatiiviseksi kahden case-yrityksen tutki-
mukseksi, joka sisältää piirteitä myös kvantitatiivisesta tutkimuksesta. Koska
kvantitatiivisen tutkimuksen tarkoitus on joko selittää, kuvata, kartoittaa, vertailla

tai ennustaa, se liittyy olennaisesti tämän työn tavoitteen toteuttamiseen (Vilkkä 2007, 18 – 19).

Tutkimusaineistoa kerätään tutkimalla ja havainnoimalla yritysten tilinpäätöksiä tilikausilta 2007 – 2011. Tutkimusaineiston keräämistapaa voidaankin kutsua tarkkailevaksi havainnoinniksi. Tämä tarkoittaa ulkopuolista havainnointia, jossa tutkija ei osallistu tutkimuskohteen toimintaan vaan asettuu ulkopuolisen tarkkailijan rooliin (Vilkkä 2006, 43.)

Tämän opinnäytetyön havaintoihin haetaan lisätietoa kassavirtalaskelmien analysoinnin avulla. Tunnuslukuja on vertailtu, niiltä osin kuin mahdollista, Finnvera Oyj:n laatimaan tilinpäätöstilastoon, joka on saatavilla Toimiala Onlinesta. Finnvera on käyttänyt tilinpäätöstilastossaan esittämien tunnuslukujen laskemisessa Yritystutkimus ry:n suosittamia laskukaavoja, joita myös tässä opinnäytetyössä käytetään. (Toimiala Online 2013.)

1.3 Tutkittava toimiala

Tässä opinnäytetyössä tutkittavat yritykset kuuluvat huonekaluteollisuuden toimialaan. Huonekaluteollisuuden toimialaluokitukseen kuuluu päätoimialan, huonekalujen valmistuksen lisäksi seuraava alatoimialat: konttori- ja myymäläkalusteiden valmistus, keittiökalusteiden valmistus, patjojen valmistus sekä muiden huonekalujen valmistus (Tilastokeskus 2013b). Kohdeyritykset kuuluvat huonekalujen valmistuksen alatoimialaan Muiden huonekalujen valmistus, johon pääasiassa kuuluvat kodin huonekalujen valmistajat, mutta siihen lukeutuu paljon muitakin valmistajia (Huonekaluteollisuus 2011, 30).

Työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten vuonna 2011 laatiman huonekaluteollisuuden toimialaraportin mukaan vuoden 2008 laman vaikutukset näkyivät huonekalualan luvuissa vasta vuonna 2009, kun se muilla toimialoilla näkyi jo huomattavasti aikaisemmin. Huonekaluala on myös toipunut siitä muita aloja hitaammin; muilla toimialoilla noususuhdanne alkoi näkyä jo vuoden 2010 alussa, kun huonekalualalla vasta vuoden 2011 alussa eikä vuoden 2005 tasoa ole liikevaihdossa saavutettu vielääkään, mihin vaikuttaa myös alan kotimarkkinaveitoisuus. (Huonekaluteollisuus 2011, 10 – 15.)

Laman aikana, vuonna 2009, muiden huonekalujen valmistus laski selvästi muita alatoimialoja enemmän. Myös pidemmällä aikavälillä keittiökalusteiden sekä konttori- ja myymäläkalusteiden valmistus on kasvanut muiden huonekalujen valmistusta enemmän. (Huonekaluteollisuus 2011, 15.)

Huonekalualalla lopettaneiden yritysten määrä on useana vuonna ollut aloittaneita suurempi, mikä tarkoittaa yrityskannan kutistumista. Huonekaluteollisuuden alalla konkurssiin haettuja yrityksiä on ollut vuosittain noin 20, ja ne painottuvat alle 10 henkilöä työllistäviin yrityksiin. Alatoimialoista eniten konkurssseja on tullut muiden huonekalujen valmistukseen. (Huonekaluteollisuus 2011, 17 – 19.)

Vuoden 2010 luvuissa oli toimialaraportin mukaan havaittavissa pientä parannusta, vaikka ala oli edelleen taantumassa; kannattavuus oli kuitenkin muuta teollisuutta heikompaa. Tuotteiden hinnat eivät tule merkittävästi muuttumaan, joten kannattavuus on saavutettava tehokkaalla kustannusten hallinnalla sekä tuotevalikoimaa kaventamalla. (Huonekaluteollisuus 2011, 46.)

Huonekalujen valmistuksen toimialalla, ja varsinkin muiden huonekalujen valmistuksessa, laman vaikutukset näkyvät selvästi ja kutistuva yrityskanta tuo alalle omat haasteensa. Taantumien merkit ovat edelleen nähtävissä alan kehityksessä ja tällä menolla huonekaluteollisuus on vajoamassa marginaaliseksi toimialaksi Suomessa. Alan pelastamiseksi yritysten tulisi ottaa isompia riskejä ja sijoittaa vientiin, sillä huonekalujen kysyntä on maailmanlaajuisessa kasvussa (Huonekaluteollisuus 2011, 13.)

2 Tilinpäätös

Tilinpäätös on raportti yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja sen kehittymisestä. Se on myös tärkeä tietopankki esimerkiksi konkurssiuhan havaitsemiseksi (Kinnunen ym. 2006, 14 – 16). Tilinpäätöksen laatiminen on yrityksille lain nojalla pakollista, ja sen tulee sisältää siltä vaaditut asiakirjat. Tilinpäätös on laadittava noudattaen lakien ja asetusten määräyksiä. Sen tehtävänä on antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen tilikauden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (Salmi 2004, 31). Kiteytettynä voidaan siis sanoa, että sen tarkoituksena on selvittää

tilikaudelle kuuluvat tulot ja menot sekä omaisuus ja pääoma tilinpäätöshetkellä (Laitinen & Luotonen 1996, 12). Tilinpäätös laaditaan siis noudattaen suoriteperustetta, jossa tavarain tai palvelun luovutuspäivämäärä ratkaisee, mille tilikaudelle tulo tai meno on kirjattava (Kirjanpidon ABC).

Yrityksen virallinen tilinpäätös koostuu tuloslaskelmasta, taseesta, rahoituslaskelmasta sekä liitetiedoista. Tuloslaskelman tärkeimpänä tehtävänä on esittää, miten tilikauden tulos on muodostunut. Taseen tarkoituksena taas on selvittää yrityksen tilinpäätöshetken taloudellinen tilanne. Rahoituslaskelman avulla osoitetaan, millä tavoin yrityksen toiminta on rahoitettu sekä miten varat on käytetty. Liitetiedoilla on tärkeä rooli tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman erien selittävänä ja avaavana tekijänä (Niskanen & Niskanen 2003, 17). Ne täydentävät muita tilinpäätöksessä annettuja tietoja. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 38.)

Tilinpäätökseen liittyy olennaisesti vielä yksi asiakirja: toimintakertomus. Se ei kuitenkaan virallisesti kuulu tilinpäätökseen eikä sen laatimista lain nojalla vaadita kaikilta yrityksiltä, mutta se on aina liitettävä siihen, jos kyseessä on pörs-siyritys tai ns. suuri kirjanpitovelvollinen. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 38.) Yritys voi kuitenkin halutessaan laatia toimintakertomuksen, vaikka laki ei sitä vaatisi, mutta tätä ei yleensä suositella, koska sen tulee vapaaehtoisuudesta huolimatta täyttää lain vaatimat kriteerit sen sisällöstä ja laadintatavasta.

Tilinpäätös on keskeisessä asemassa laadittaessa tilinpäätösanalyysiä, koska suurimmaksi osaksi analysointi pohjautuu juuri tilinpäätöksen asiakirjoihin eli tuloslaskelmaan, taseeseen ja liitetietoihin.

2.1 Tilinpäätöksen laadinta ja sisältö

Tilinpäätökseltä edellytetään kirjanpitolaissa määrättyjen yleisperiaatteiden noudattamista, jotka luetellaan kirjanpitolain (30.12.1997/1336) 3:3 §:ssä:

- jatkuvuuden periaate: oletus kirjanpitovelvollisen toiminnan jatkumisesta
- johdonmukaisuuden periaate: tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden ja menetelmien noudattaminen tilikaudesta toiseen
- sisältöpainotteisuuden periaate: huomion kiinnittäminen liiketapahtuman tosiasialliseen sisältöön eikä ainoastaan sen oikeudelliseen muotoon

- varovaisuuden periaate: tilikauden tuloksesta riippumaton varovaisuus
- tasejatkuvuuden periaate: tilinavauksen perustuminen edellisen tilikauden päättäneeseen taseeseen
- suoriteperusteisuus: tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen huomioiminen riippumatta niihin perustuvien maksujen suorittamispäivästä
- erillisarvostuksen periaate: kunkin hyödykkeen ja muun tase-eriin merkittävän erän erillisarvostus

Kirjanpitolain säädösten mukaan tilinpäätös tulee laatia neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä sisältäen tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman sekä edellisiä täydentävät liitetiedot. Jokaisessa tilinpäätöksen raportissa tulee esittää myös vertailutietona edellisen tilikauden vastaavat tiedot ja niiden tulee sisällöltään vastata toisiaan. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.)

Tilikauden pituus on pääsääntöisesti 12 kuukautta. Vaikka tilikauden ei tarvitse olla kalenterivuosi, se on yleisin tilikausivalinta. Tilinpäätöstä laadittaessa tilikauden aikana eri tileille tehdyistä kirjauksista kootaan eräänlainen yhteenveto: tulostili ja tasetili, joista virallisen tilinpäätöksen asiakirjat tuloslaskelma ja tase laaditaan. (Kinnunen ym. 2006, 19.) Kun kaikki tilit on päätetty tase- ja tulostilille, juoksevan kirjanpidon tileillä ei ole saldoa ja kaikki tilit menevät tasan (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 25).

Niin kuin aiemmin jo mainittiin, virallinen tilinpäätös koostuu tuloslaskelmasta, taseesta, rahoituslaskelmasta ja edellisiä täydentävistä liitetiedoista. Toisin kuin tuloslaskelman ja taseen, rahoituslaskelman laatiminen ei ole tiettyjen edellytysten täytyessä pakollista mutta se on kuitenkin aina laadittava, jos kyseessä on julkinen osakeyhtiö tai yksityinen osakeyhtiö tai osuuskunta, jossa on päättyneellä ja sitä edeltäneellä tilikaudella ylittynyt vähintään kaksi seuraavista rajoista:

1. *liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7 300 000 euroa*
2. *taseen loppusumma 3 650 000 euroa*
3. *palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä* (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336).

Tilinpäätökseen on myös aina liitettävä toimintakertomus, jos kyseessä on yritys, jonka arvopaperit ovat julkisen kaupankäynnin kohteena sekä silloin, jos vähintään kaksi edellä mainituista kirjanpitolain asettamista rajoista ylittyy. Toi-

mintakertomus täydentää muita tilinpäätöksen raporteja sekä antaa sidosryhmille tärkeää tietoa yrityksen kehitykseen vaikuttavista tärkeistä asioista. Olenaisiin seikka tilinpäätöksen raporteissa ja niihin liitettävissä asiakirjoissa on se, että niiden tulee olla selkeitä ja muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.)

Tässä opinnäytetyössä tarkastelun kohteena olevat yritykset eivät ole ns. suuria kirjanpitovelvollisia, eikä kirjanpitolaki ole täten velvoittanut niitä laatimaan rahoituslaskelmaa eikä toimintakertomusta. Edellä mainitusta syystä näitä ei tulla sen lähemmin tarkastelemaan, vaan keskitytään tilinpäätösanalyysin kannalta olennaisimpiin tilinpäätöksen raportteihin: tuloslaskelmaan, taseeseen sekä liitetietoihin.

2.2 Tuloslaskelma

Tuloslaskelman tärkeimpänä tehtävänä on esittää, miten tilikauden tulos on muodostunut. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 38).

Kirjanpitolain mukaan tuloslaskelma voidaan laatia kululajipohjaisena tai toimintokohtaisena. Kululajipohjaisessa tuloslaskelmassa liiketoiminnan tuotoista vähennetään kulut säädettyssä kululajijärjestyksessä (esimerkiksi raaka-aineet, palkat, poistot), kun taas toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa kulut vähennetään toimintokohtaiseen ryhmittelyyn perustuen, jolloin liiketoiminnan tuotoista vähennetään ensin hankinnan ja valmistuksen kulut, sitten myynnin ja markkinoinnin kulut ja viimeiseksi liiketoiminnasta syntyneet muut kulut. Käytännössä kululajipohjainen tuloslaskelma on kuitenkin selvästi yleisempi. (Niskanen & Niskanen 2003, 28.) Liitteessä 1 on nähtävillä virallisen tuloslaskelman ja taseen kaavat.

Tuloslaskelma lähtee liikkeelle varsinaisesta liiketoiminnasta saaduilla tuotoilla eli liikevaihdolla. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituloista vähennetään myönneetyt alennukset sekä arvonlisävero ja muut myynnin määrään perustuvat verot. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 132.) Yrityksellä voi olla myös muita liiketoiminnan tuottoja, jotka esitetään tuloslaskelman kaavassa omana eränään. Tuloslaskelmassa seuraavaksi vähennetään näiden tuottojen saamiseksi uhratut me-

not tilikauden aikana. Tuloslaskelma päättyy tilikauden voittoon tai tappioon, josta on jo suoraan nähtävillä yrityksen kannattavuus kyseisellä tilikaudella.

2.3 Tase

Tase koostuu kahdesta puolesta: vastaavaa-puoli (debet) näyttää yrityksen omaisuuden ja selvittää, miten se on jakaantunut, kun taas vastattavaa-puolelta (kredit) selviävät rahoituksen lähteet. Taseen vastaavaa jakaantuu edelleen pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyvillä vastaavilla tarkoitetaan omaisuutta, jota yritys käyttää pitkällä aikavälillä tulojen hankkimiseen, kun taas vaihtuvat vastaavat kerryttävät tuloja lyhyellä, alle vuoden pituisella aikavälillä. Taseen vastattavaa puolelta selviää, millä yrityksen toiminta on rahoitettu. Oma pääoma on omistajien yritykseen sijoittamaa tai muuta omistajien osuudeksi laskettavaa rahoitusta. Vieras pääoma on yritykseen tavalla tai toisella hankittua velkarahoitusta. (Niskanen & Niskanen 2003, 17 – 18.)

Vaikka tuloslaskelma ja tase ovat kaksi erillistä laskelmaa, ne ovat kiinteästi yhteydessä toisiinsa. Taseen näkökulmasta tuloslaskelmaa voidaan kutsua eräänlaiseksi apulaskelmaksi, jonka olennaisin tehtävä on selvittää, kuinka paljon omaan pääomaan kuuluva voitto kasvoi tai pieneni tilikauden aikana. Tilikauden voitto siis kasvattaa taseen oman pääoman määrää tai vastaavasti tappio pienentää sitä. (Niskanen & Niskanen 2003, 18.)

2.4 Liitetiedot

Liitetiedot ovat osa tilinpäätöstä ja niiden tehtävä on täydentää tuloslaskelmaa, tasetta ja rahoituslaskelmaa. Kirjanpitoasetuksessa (30.12.1997/1339) liitetiedot ryhmitellään seuraavasti:

- tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
- tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot
- taseen vastaavia koskevat liitetiedot
- taseen vastattavia koskevat liitetiedot
- tuloveroja koskevat liitetiedot
- vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot
- tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

- lähipiiriliiketoimia koskevat liitetiedot
- henkilöstön ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot
- muissa yrityksissä olevia omistuksia koskevat liitetiedot
- konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevat liitetiedot.

Liitetietojen antamisvelvollisuus riippuu yrityksen koosta ja yhtiömuodosta (Kirjanpidon ABC). Pienille yksityisille elinkeinonharjoittajille ja eräille muille kirjanpitovelvollisille on esimerkiksi annettu mahdollisuus esittää liitetiedot lyhennettyinä (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 157). Jos enintään yksi, sivulla 10, mainituista kirjanpitolain määrittelemistä rajoista ylittyy päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella, voidaan liitetiedot esittää lyhennettyinä. Tällöin liitetietoina on esitettävä:

1. annetut pantit ja velan vakuudeksi annetut kiinnitykset, takaukset, vekseli-, takuu- ja muut vastuut sekä vastuusitoumukset; sekä
2. peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset sekä velat ja muut sitoumukset euroiksi, jollei ole käytetty tilinpäätöspäivän kurssia. (Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.)

Osakeyhtiön on toimintakertomuksessaan ilmoitettava rahalainat, vastuut ja vastuusitoumukset yhtiön lähipiiriin kuuluvalla sekä niiden pääasialliset ehdot, jos niiden yhteismäärä ylittää 20 000 euroa tai viisi prosenttia taseen loppusummasta (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624). Jos yhtiö ei ole velvollinen laatimaan toimintakertomusta, tulee edellä mainitut tiedot esittää liitetietoina.

2.5 Tilinpäätöksen tulkinta

Yleisesti on ajateltu, että tilinpäätöksen lukeminen tapahtuu tehokkaasti tunnuslukujen avulla. Tunnusluvuilla on toki edelleen iso rooli tilinpäätöksen tulkinnassa, mutta läheskään aina niitä ei tarvitse laskea johtopäätöksien tueksi. Tähän voi olla syynä tilinpäätösinformaation kehittyminen ja kansainvälistyminen, jolloin myös analysointi on yksinkertaistunut. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 22.)

Yritysten tulee laatia tilinpäätöksensä niin, että se täyttää kirjanpitolain määrittelemät vaatimukset antaen oikeat ja riittävät tiedot yrityksen toiminnan tuloksesta

sekä taloudellisesta asemasta. Yrityksen menestystä ei, kirjanpitolaista huolimatta, ole kuitenkaan todellisuudessa mahdollista lukea ja tulkita suoraan tilinpäätöksestä ilman tarkempaa tutkimista. (Kinnunen ym. 2006, 42 – 43.)

Useimmat johtopäätökset voidaan tehdä pelkästään tilinpäätösinformaatiota lukemalla ja yhdistelemällä. Ennen kaikkea kannattaa pyrkiä selvittämään, minäkalaisia tavoitteita tilinpäätöksen laatija on tilinpäätökselle asettanut (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 160). Joskus tunnuslukujen laskeminen voi tuntua työläältä ja aikaa vievältä, mutta niiden merkitys korostuu erityisesti poikkeustilanteissa ja silloin, kun halutaan saada yksityiskohtaisempaa tietoa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 22.)

Tilinpäätöksen lukijan kannattaa kuitenkin aina muistaa, ettei mitään lopullista totuutta tilinpäätöksestä löydy, koska havaintoihin ja johtopäätöksiin liittyy aina tietynlainen epävarmuus. Tämä johtuu enimmäkseen siitä, että tilinpäätöksen laatijalla on monissa kohdissa useampia vaihtoehtoja asioiden esittämiseen. Koska tilinpäätöksen pohjalta tehdään päätelmiä yrityksen hyvydestä, luotokelpoisuudesta ja muista seikoista, tilinpäätättäjä saattaa pyrkiä parantamaan yrityskuvaa tilinpäätöstä laatiessaan erilaisten ratkaisujen avulla (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 160). Voi olla myös mahdotonta erottaa tilapäisten ja kertaluonteisten tapahtumien vaikutusta pidemmän aikavälin trendeistä. Tärkeintä tilinpäätöksen tulkinnassa on kuitenkin saada yleiskäsitys yrityksen taloudellisesta tilanteesta sekä pystyä erottamaan hyvä huonosta. (Salmi 2004, 93.)

Tilinpäätättäjän tavoitteista puhuttaessa on hyvä muistaa, että kirjanpitolaki määrää oikean ja riittävän kuvan antamisesta. Tarvittaessa tätä kuvaa on varmistettava liitetiedoilla. Tilinpäätöksen lukijan on kuitenkin syytä olla varuillaan ja yrittää etsiä se henki, jolla tilinpäätös on laadittu; kaikki eivät aina noudata lakia ja määräyksiä. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 160 – 161.)

Ennen tilinpäätöksen systemaattista analysointia tunnuslukujen, muutoksien ja suhteiden avulla kannattaa silmäillä tilinpäätöstä. Pelkästään silmäilemisen avulla yrityksen tilikaudesta saadaan jo jonkinlainen käsitys mm. seuraavien kohtien avulla:

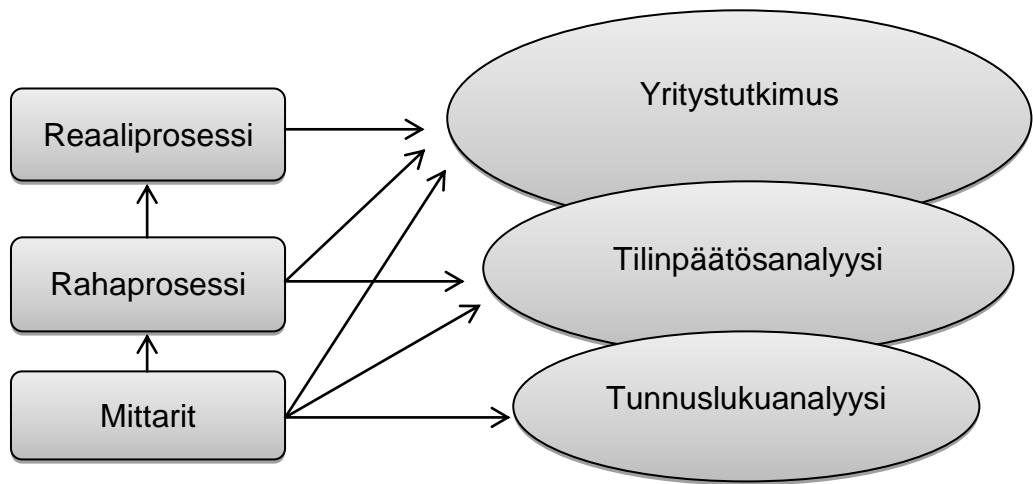
- Tuloslaskelmasta nähdään, onko yritys voitollinen vai tappiollinen, ovatko tuloslaskelman erät kasvaneet vai pienentyneet ja kuinka paljon.
- Taseesta nähdään varojen lisääntyminen ja vähentyminen, kasvun rahoituslähteet ja pääoman rakenne: kuinka paljon omaa ja kuinka paljon vierasta pääomaa. (Salmi 2004, 93.)

Tuloslaskelmaa ja tasetta luettaessa on hyvä muistaa, että liitetietojen tarkoituksena on antaa lisätietoa ja niitä pitää lukea rinnakkain tuloslaskelman ja taseen kanssa. (Salmi 2004, 93 – 94.)

3 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysillä tarkoitetaan yrityksen taloudellisten toimintaedellytysten mittaamista ja arviointia tilinpäätöksestä saatavien tietojen pohjalta, jossa yritystä vertaillaan analyysin tekijän asettamiin ja valitsemiin tavoitteisiin sekä muihin saman toimialan yrityksiin. Tilinpäätösanalyysissä tilinpäätöstietojen pohjalta lasketaan muutamia tunnuslukuja kannattavuudesta, vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta; tilinpäätösanalyysi onkin parhaimmillaan silloin, jos laskettuja tunnuslukuja ja niiden muutoksia voidaan vertailla muihin saman toimialan yrityksiin sekä analysoida niiden muutoksiin vaikuttaneita syitä. (Niskanen & Niskanen 2003, 8.)

Tilinpäätösanalyysiä terminä käytetään yleensä puhuttaessa tilinpäätöksen pohjalta tehtävästä analyysistä. Analyysimuotoja on kolme: tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi sekä yritystutkimus. Tilinpäätösanalyysi sisältää piirteitä näistä kahdesta muusta analyysimuodosta sijoittuen niiden välimaastoon. Kuvassa 3.1 tarkastellaan näitä analyysimuotoja ja niiden yhteyksiä tarkemmin. (Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

Kuva 3.1. Tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja yritystutkimus (Niskanen & Niskanen, 9).

Tunnuslukuanalyysi on tilinpäätösanalyysiä suppeampi, ja siinä yrityksen taloudellinen tilanne esitetään ja siitä tehdään johtopäätöksiä muutamista tunnusluvuista saatuihin arvoihin pohjautuen. Tunnuslukuanalyysin tuottamaa tietoa käytetään kuitenkin tilinpäätösanalyysin ja yritystutkimuksen osana. (Niskanen & Niskanen 2003, 9.) Tilinpäätösanalyysin avulla tilinpäätösinformaatiosta voidaan saada riittävän täsmällinen kuva mittauksen kohteena olevasta yrityksen taloudellisesta ulottuvuudesta, kuten kannattavuudesta, maksuvalmiudesta tai vaka-
varaisuudesta (Kinnunen ym. 2006, 42 – 43).

Tilinpäätösanalyysissä yrityksen taloudellisia ulottuvuuksia ja niiden kehitystä tarkastellaan useiden mittareiden eli tunnuslukujen sekä muiden menetelmien avulla. Tunnuslukujen laskemisen lisäksi pyritään arvioimaan niihin vaikuttaneita tekijöitä, minkä avulla voidaan tarkemmin arvioida ovatko joidenkin tunnuslukujen saamat huonot arvot satunnaisia vai kertovatko ne pidemmän aikavälin muutoksista. Useimmiten tilinpäätöksestä saatu informaatio on kuitenkin puutteellista eikä kaikkia lukujen taustalla vaikuttavia tekijöitä saada selville. Tilinpäätösanalyysin laatija on yleensä yrityksen ulkopuolinen analyytikko, jolla ei ole tarkkaa tietoa yrityksen menestystekijöihin vaikuttavista seikoista. (Niskanen & Niskanen 2003, 10 – 11.)

Tilinpäätösanalyysissä tutkitaan yritysten taloudellista menestystä erilaisten, kutakin tarkoitusta varten valittavien tekniikoiden ja vertailukohteiden avulla. Käytettävät analyysitekniikat voidaan luokitella prosenttilukumuotoisten tilinpäätösten laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta-

analyysiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.) Tässä opinnäytetyössä tullaan käyttämään tunnuslukuanalyysiä, jossa tuloslaskelman ja taseen eristä lasketaan suhdelukumuotoisia tunnuslukuja. Näiden tunnuslukujen tarkoituksena on mitata yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. Yritysten maksuvalmiutta analysoidaan myös kassavirtalaskelmien avulla.

Tekninen toteutus ei kuitenkaan ole tilinpäätösanalyysin tärkein osa-alue, vaan esimerkiksi tunnuslukujen laskemista keskeisemmällä sijalla on eri menetelmien avulla saatujen lukujen arviointi ja niiden taustalla olevien syy-seuraussuhteiden selvittäminen. Esimerkiksi tunnuslukuja voi ja niitä tuleekin vertailla saman yrityksen aiempien vuosien lukuihin tai muiden yritysten lukuihin. Analyysin vertailukohteiden perusteella tilinpäätösanalyysi voidaan jaotella tiettyä vuotta koskevaan ajalliseen poikkileikkausanalyysiin ja peräkkäisten vuosien aikasarja-analyysiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 20.) Tässä opinnäytetyössä analysoidaan konkurssiyritysten viittä viimeisintä tilikautta, joten kyseessä on aikasarja-analyysi, mutta havaittavissa on myös piirteitä poikkileikkausanalyysistä, koska yrityksen lukuja pyritään, mahdollisuuksien mukaan, vertailemaan alan muihin yrityksiin.

Tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysiin palaamme myöhemmin tässä luvussa, mutta analyysimuodoista laajinta eli yritystutkimusta, ei tässä opinnäytetyössä tarkastella lähemmin.

3.1 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Tilinpäätöksillä ja niistä saatavilla tiedoilla on monia käyttäjäryhmiä. Keskeisimmät käyttäjäryhmät ovat:

- omistajat, sijoittajat ja analyytikot
- yrityksen toimiva johto
- työntekijät
- rahoittajat
- tavarantoimittajat
- asiakkaat
- viranomaiset.

Käyttäjien paljouden lisäksi jokaisella käyttäjäryhmällä on omat vaatimuksensa saatavilla olevista tiedoista ja niiden muodosta. Kiinnostuksen kohteet ja käyttötarkoitukset vaihtelevat sen mukaan, mistä käyttäjäryhmästä on kyse. Esimerkiksi osakkeenomistajat ja tavarantoimittajat ovat kiinnostuneita erilaisista asioista. Osakkeenomistajaa kiinnostaa osakesijoituksen tuotto ja riski, jossa yrityksen pitkän aikavälin kannattavuus ja kasvu ovat keskeisessä asemassa, kun taas tavarantoimittaja on kiinnostunut erityisesti yrityksen maksuvalmiudesta sekä kyvystä selviytyä maksuistaan ajallaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 13; Kinnunen ym. 2006, 42.)

Omistajat eli sijoittajat ovat tilinpäätöksen olennaisin käyttäjäryhmä. Kaikilla tilinpäätöksen analysoijilla on käytössään lähes samat tietolähteet, aineistot sekä menetelmät, mutta siitä huolimatta he useimmiten keskittyvät analyyseissään täysin eri asioihin. Lopputulokset saattavat siis merkittävästi poiketa toisistaan. Omistajat voivat olla ensisijaisesti kiinnostuneita sijoitukselle saatavasti tuotosta riskit huomioiden tai sijoituksen myötä tulleesta päätäntävällästä yrityksessä. (Niskanen & Niskanen 2003, 13 – 14.)

Yrityksen johto käyttää tilinpäätöksestä saatua informaatiota jatkuvasti tehdessään liiketoimintaan liittyviä operatiivisia päätöksiä sekä suurempien investointi- ja rahoituspäätöksiensä tukena. Johtoa tilinpäätöksistä saatava informaatio kiinnostaa monesta eri näkökulmasta. Esimerkiksi laskemalla eri liiketoiminta-alueiden tulosprosentit nähdään, millä alueella on parhaimmat katteet ja saadaan kuva siitä, minne investointeja kannattaisi tulevaisuudessa suunnata. Omavaraisuusaste ja muut vakavaraisuuden tunnusluvut ilmaisevat sen, missä määrin voidaan nostaa uutta lainaa tavoitteeksi asetettua omavaraisuusasteen puitteissa. Johtajilla voi olla myös henkilökohtaisia syitä olla kiinnostunut tilinpäätöksestä ja joidenkin sen erien kehityksestä. Esimerkiksi erilaiset tulospalkkiojärjestelmät, joissa johdon palkkio perustuu yhden tai useamman tilinpäätöksen erän tai tunnusluvun kehitykseen, voivat olla olennainen syy kiinnostuksen lisääntymiseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 14.)

Henkilökuntaa kiinnostaa tietysti ensisijaisesti työpaikan säilyminen ja se tarkastelee yrityksen taloudellista kehitystä tähän näkökulmaan pohjautuen. Tästäkin tapauksessa tilinpäätös on keskeisessä asemassa, koska siitä voidaan

nähdä yrityksen kannattavuuden, vakavaraisuuden sekä maksuvalmiuden muutokset ja kehittyminen. Mahdolliset, yrityksen käytössä olevat, tulospalkkiojärjestelmät saattavat lisätä myös työntekijöiden kiinnostusta tilinpäätöstä kohtaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 15.)

Rahoittajat ovat kiinnostuneita yrityksen tilinpäätöksestä esimerkiksi luottopäätöksiä laatiessaan sekä myöhemmin laina-ajan aikana. Rahoittajat hyödyntävät tilinpäätöksistä saatavaa informaatiota myös arvioidessaan luoton riskisyyttä sekä yrityksen kykyä hoitaa luotosta koituvat kustannukset tulo-rahoituksen avulla. Rahalaitokset tekevät rahoittajille yritystutkimuksia, joita käytetään yleensä luottopäätösten tukena mutta niitä hyödynnetään myös asiakasseurannassa. Luottotutkimuksen yksi keskeisimmistä osa-alueista on kolmelta viimeiseltä tilikaudelta tehtävä tilinpäätösanalyysi. Analyysin taka-ajatuksena on selvittää yrityksen kyky maksaa lainansa takaisin sovittuna laina-aikana. Tähän kykyyn vaikuttavat myös kannattavuus, vakavaraisuus sekä maksuvalmius. Usein rahoittajat muodostavat kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta laaditun yritystutkimuksen avulla ja käyttävät sitä perustana luoton myöntämiselle, kunhan asiaan kuuluvat vakuudetkin löytyvät. (Niskanen & Niskanen 2003, 16; Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 39.)

Tavarantoimittajat ovat myös kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Erityisesti heitä kiinnostaa maksuvalmius eli yrityksen kyky selviytyä maksuvelvoitteistaan lyhyellä aikavälillä. Tavarantoimittajille onkin ominaista, että ne hankkivat asiakkaistaan luottoluokituksen, joka useimmiten perustuu ainakin osittain tilinpäätösinformaatioon. (Niskanen & Niskanen 2003, 16 – 17.)

Asiakkaat, varsinkin pitkäaikaisessa asiakassuhteessa olevat yritysasiakkaat, voivat olla erittäin kiinnostuneita yrityksen kannattavuudesta ja toiminnan jatkumisesta. Näin on varsinkin silloin, jos yritys toimittaa heille omassa toiminnassaan päivittäin tarvittavia tuotannontekijöitä eli tuotantoprosessi on riippuvainen raaka-aineen jatkuvasta saannista. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.)

Viranomaisia kiinnostaa yrityksen tilinpäätöksestä saatava informaatio monesta eri näkökulmasta, joista keskeisin liittyy veronkantoon. Useimmat yritykset maksavat toiminnastaan arvonlisäveroa sekä tilikauden tuloksen perusteella

tuloveroa. Veroviranomaiset ovatkin erityisen kiinnostuneita siitä, maksavatko yritykset oikean määrän veroa. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.)

Tilinpäätös on kaiken kaikkiaan laaja tietopankki ja sen kaikkia käyttötarkoituksia on mahdotonta luetella, vaan ne riippuvat käyttäjistä ja heidän mielikuvituksesta sekä tietojenkäsittelytaidoistaan (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 35).

3.2 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Tilinpäätösanalyysi on monivaiheinen prosessi, joka alkaa tilinpäätöstietojen oikaisuilla. Tämän jälkeen valitaan analyysin käyttötarkoitukselle soveltuvat mittauksen kohteet sekä niihin sopivat mittarit eli tunnusluvut ja lasketaan tunnuslukujen arvot. Kun tunnusluvut on laskettu, niitä havainnollistetaan erilaisten kaavioiden tai taulukoiden avulla sekä tehdään johtopäätökset. Jos tulokset eivät anna riittävästi tietoa analyysin suorittamiseen, on palattava miettimään mittauksen kohteita uudelleen. Tilinpäätöksen vaiheet on esitetty kuvassa 3.2.

Tilinpäätösanalyysin ensimmäinen vaihe on analyysin perustietojen eli tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen muokkaus eli oikaisu. Tietojen oikaisu suoritetaan Yritystutkimus ry:n (ent. Yritystutkimusneuvottelukunta ry) ohjeiden mukaisesti. Oikaisujen tavoitteena on standardoida tilinpäätösaineisto, jotta sitä voitaisiin vertailla muiden yritysten tai saman yrityksen aiempien vuosien tilinpäätöksiin. Tänä päivänä tilinpäätöksen oikaisut koostuvat enimmäkseen tilinpäätöksen erien uudelleenjärjestelystä, koska nykyinen, tilinpäätöksiä koskeva lainsäädäntö ei anna yrityksille juurikaan mahdollisuuksia tehdä omia ratkaisuja tilinpäätöksen kirjauksiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Oikaistujen laskelmien luotettavuus riippuu siitä, kuinka paljon tietoa yrityksestä on ollut käytettävissä sekä siitä, missä laajuudessa oikaisu suoritetaan. Tilinpäätöstiedot kuitenkin aina lähtökohtaisesti pyritään oikaisemaan hyvin, riippumatta siitä, mihin tarkoitukseen analyysi tehdään tai kuka sen laatii. (Laitinen & Luotonen 1996, 75.)

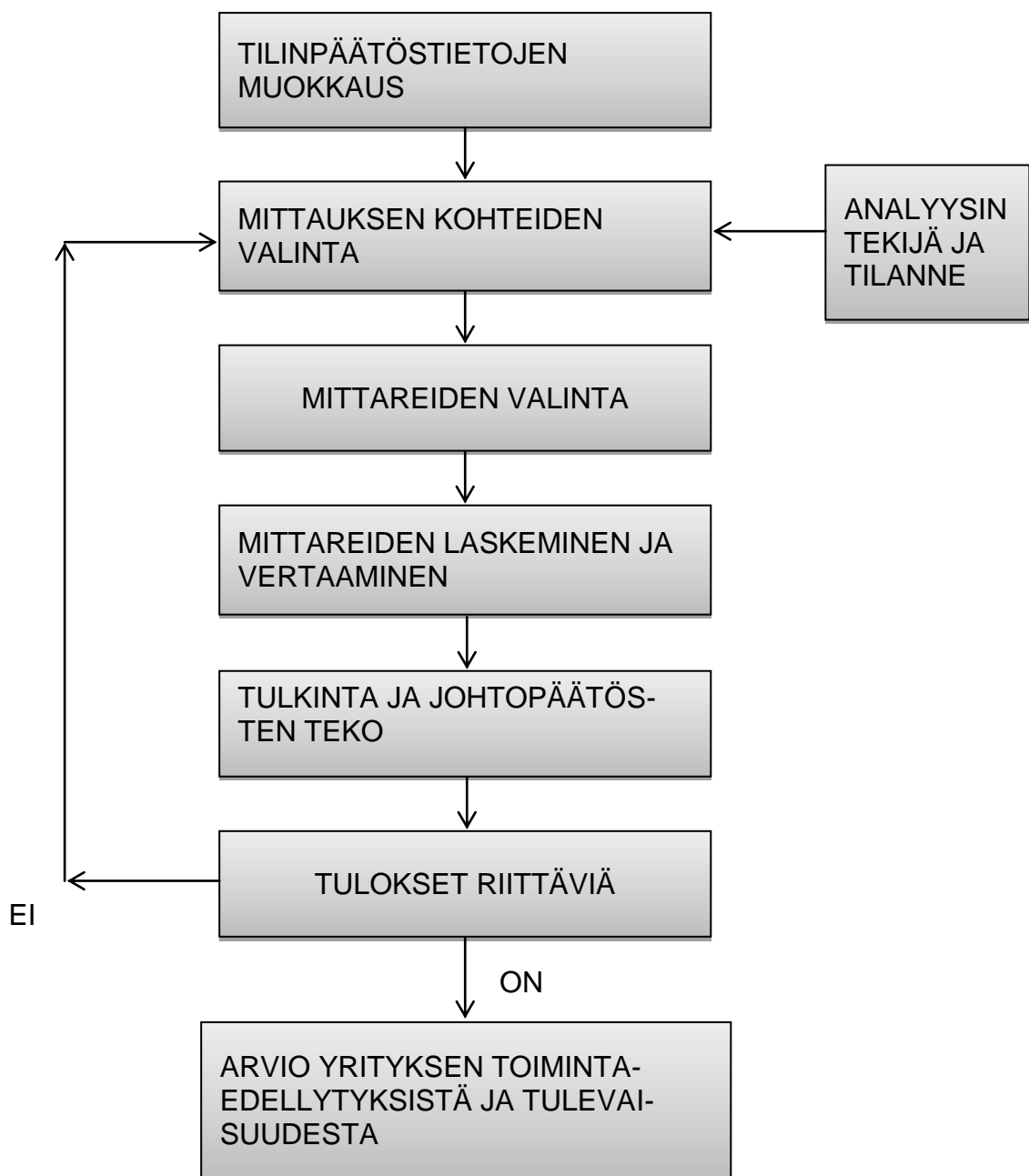
Analyysin toisessa vaiheessa valitaan mittauskohteet sekä käytettävät analyysimenetelmät. Näiden valintaan ei ole yhdenmukaista käytäntöä vaan analyysin tekijä ja käyttötarkoitus ratkaisevat analyysin kohteet, mitä menetelmiä on

käytössä sekä mitä menetelmiä on perusteltua käyttää. Mittauksen kohteet ovat erilaisia eri sidosryhmille (Laitinen & Luotonen 1996, 75). Yrityksen omistaja on esimerkiksi kiinnostunut mittaamaan eri asioita kuin työntekijä, rahoittaja tai kilpailija (Laitinen & Luotonen 1996, 45). Aiemmin mainitut oikaisut on kuitenkin tehtävä riippumatta tulevasta käyttötarkoituksesta. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Mittauksen kohteiden valinnassa on tarkoin mietittävä analyysin tavoite ja valittava siihen sopivat mittauksen kohteet. Yrityksen kannattavuus on usein keskeisin mittauksen kohde, mutta esimerkiksi maksukyvyttömyyden ja selvitystilän uhatessa myös maksuvalmius ja vakavaraisuus nousevat sitä tärkeämmiksi kohteiksi. (Laitinen & Luotonen 1996, 76.)

Kun analyysille on valittu sen tavoitteen mukaiset mittauksen kohteet, voidaan valita niiden mittaamiseen soveltuvat mittarit, jotka ovat useimmiten tunnuslukuja. Tämän jälkeen mittarit eli tunnusluvut lasketaan ja niitä vertaillaan esimerkiksi toimialan vastaaviin tietoihin. (Laitinen & Luotonen 1996, 76.)

Tilinpäätösanalyysin viimeisessä vaiheessa saadut tulokset havainnollistetaan tavallisesti taulukoiden ja kuvioiden avulla. Tuloksia voidaan esittää esimerkiksi piirtämällä arvioitavan yrityksen vuosittainen kehitys eri tunnusluville samaan kuvioon, jossa on myös toimialan kvartaalien ja mediaanin kuvaajat. Tähän voitaisiin vielä lisäksi laittaa tärkeimmän kilpailijan tunnusluvut. (Laitinen & Luotonen 1996, 78.)

Kuva 3.2. Tilinpäätösanalyysin vaihejako (Laitinen & Luotonen 1996, 77).

Saaduilla tuloksilla ei kuitenkaan juuri ole merkitystä, jos niitä ei osata tulkita oikein. Tulosten perusteella tulisi nähdä taloudellisten toimintaedellytysten heikot ja vahvat kohdat. Niistä tulisi myös pystyä antamaan yritykselle ehdotuksia siitä, mitä tulevaisuudessa tulisi tehdä toimintaedellytysten ylläpitämiseksi sekä miten käy, jos mitään ei tehdä. Jos analyysin tulokset eivät anna tässä vaiheessa riittävästi tietoa toimintaedellytysten arviointiin ja tulkintaan, on palattava miettimään uusia mittauksen kohteita. (Laitinen & Luotonen 1996, 78.)

3.3 Tilinpäätöstietojen oikaisu

Tilinpäätösanalyysi perustuu oikaistuihin tilinpäätöksiin, jolloin tehtyihin johtopäätöksiin voidaan luottaa virallisista tilinpäätöksistä saatua tietoa enemmän. Luotettavuuden saavuttamiseksi tilinpäätökset onkin oikaistava mahdollisimman hyvin vastaamaan yrityksen todellista taloudellista tilannetta, jolloin laaditaan oikaistu tuloslaskelma ja tase. Tunnusluvut lasketaan oikaistuista tilinpäätöstiedoista ja niiden perusteella tehdään myös päätelmät. Oikaistujen tuloslaskelmien ja taseiden luotettavuus riippuu kuitenkin siitä, kuinka paljon tietoa yrityksestä on ollut käytettävissä. Jos esimerkiksi tilinpäätöksen liitetiedot ovat vajavaiset, jäävät myös oikaisut puutteellisiksi. (Laitinen & Luotonen 1996, 34.)

Jos yrityksestä halutaan saada mahdollisimman oikea kuva, täytyy oikaistuun tuloslaskelmaan huomioitujen tuottojen ja kulujen vastata niiden todellisia arvoja. Samalla tavalla oikaistussa taseessa esitettävän omaisuuden tulee vastata yrityksen todellista omaisuutta. (Laitinen & Luotonen 1996, 34.)

Tilinpäätösanalyysin yhtenä päämääränä on saada eri vuodet ja yritykset keskenään vertailukelpoisiksi. Tilinpäätöksien oikaiseminen on tämän päämäärän tavoittamiseksi olennaisin asia, ja sen tavoitteena on antaa yrityksen liiketoiminnasta ja kannattavuudesta *mahdollisimman oikea ja vertailukelpoinen kuva*. (Yritystutkimus ry. 2011, 11.)

Tilinpäätöslaskelmien oikaisemiseen kuuluu myös tilikausioikaisu, mikä tulee kysymykseen silloin, jos yrityksen tilikausi poikkeaa 12 kuukaudesta. Tilikausioikaisussa tuloslaskelman erät muutetaan vastaamaan yhden vuoden tietoja jakamalla ne tilikauteen sisältyvien kuukausien lukumäärällä ja kertomalla sitten kahdellatoista. Taseen osalta vastaavia muutoksia ei kuitenkaan yleensä tehdä. (Laitinen & Luotonen 1996, 34.)

Lainsäädännön tiukennuttua oikaisutoimenpiteet ovat hyvin vähäisiä ja koostuvat enimmäkseen erien uudelleenjärjestelystä. Seuraavaksi käydään läpi tuloslaskelman ja taseen tilanteet, joissa oikaisutoimenpiteet tulevat kyseeseen. Oikaisutoimenpiteet laaditaan Yritystutkimus ry:n esittämän ohjeistuksen mukaisesti. Oikaistun tuloslaskelman ja taseen kaavat ovat nähtävissä liitteessä 2.

3.3.1 Tuloslaskelman oikaisu

Nykyisen, vuonna 1997 voimaan tulleen kirjanpitolain myötä virallisessa tuloslaskelmassa ei enää esitetä myynti- tai käyttökate. Yritystutkimus ry:n oikaistun tuloslaskelman kaavassa käyttökate on kuitenkin säilytetty. Oikaistussa tuloslaskelmassa myös muut välitulokset poikkeavat virallisen tuloslaskelman samankaltaisista tuloksista. Esimerkiksi oikaistussa tuloslaskelmassa liiketulos näyttää, mitä jää liiketoiminnasta syntyneiden kustannusten jälkeen, ennen rahoitustuottoja ja -kuluja sekä veroja. Nettotuloksessa on huomioimatta satunnaiset tuotot sekä kulut ja kokonaistulos näyttää tuloksen niiden jälkeen. (Niskanen & Niskanen 2003, 61.)

Tuloslaskelman oikaisujen avulla pyritään selvittämään tulos, joka vastaa säännöllisen ja jatkuvan liiketoiminnan tulosta (Salmi 2004, 109). Nämä oikaisut käydään seuraavaksi lävitse.

1. Jos liiketoiminnan muihin tuottoihin on kirjattu olennaisia ja kertaluonteisia eriä, esimerkiksi pysyvien vastaavien myyntivoittoja ja saatuja avustuksia, tulee nämä erät siirtää satunnaisiin tuottoihin ja niihin liittyvät kulut vastaavasti satunnaisiin kuluihin (Salmi 2004, 109). Edellä mainittuihin eriiin liittyy myös vero-oikaisu, jossa niihin kuuluvat verot siirretään välittömistä veroista satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin (Yritystutkimus ry. 2011, 18).
2. Aine- ja tarvikekäyttö lasketaan vähentämällä virallisen tuloslaskelman aine- ja tavaraostoista näiden varastojen lisäys tai vastaavasti lisäämällä ostoihin varastojen vähennys (Laitinen & Luotonen 1996, 35). Tämä ei siis ole varsinaisen oikaisu vaan kyse on virallisen tuloslaskelman erien uudelleen ryhmittelystä.
3. Jos henkilöstökuluihin on kirjattu muita vapaaehtoisia henkilöstökuluja, tulee ne siirtää liiketoiminnan muihin kuluihin (Yritystutkimus ry. 2011, 19).
4. Laskennallinen palkkakorjaus koskee erityisesti henkilöyhtiöitä. Palkkakorjaus tulee tehdä, jos omistajan työpanos yrityksessä on merkittävä eikä hänen palkkaansa ole merkitty tuloslaskelmaan kuluksi. Palkkakorjauksen avulla henkilöstökulut saadaan vertailukelpoisiksi muiden yhtiöiden kanssa. (Niskanen & Niskanen 2003, 64.)

5. Liiketoiminnan muihin kuluihin kuuluu erilaisia varsinaisen liiketoiminnan kuluja, joita ovat esimerkiksi vuokrat, mainos- ja markkinointikulut, hallintopalvelujen kulut sekä tietoliikenne- ja pankkipalvelumaksut. Muihin kuluihin kuuluvat myös myyntiprovisiot, tekijäpalkkiot sekä syntyneet luottotappiot. Kirjanpitolain mukaan myös omaisuuden myyntitappiot kuuluvat liiketoiminnan muihin kuluihin. Kokonaisesta toimialasta luopumisen myyntitappiot kuitenkin poikkeuksellisesti esitetään satunnaisissa kuluissa, koska liiketoiminta on myyntihetkellä päättynyt, eikä erä enää täten liity liiketoimintaan. (Yritystutkimus ry. 2011, 21.)
6. Valmistustoimintaa harjoittavan yrityksen oikaistun tuloslaskelman valmistusvarastojen muutos saadaan lisäämällä valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutokseen valmistus omaan käyttöön (Laitinen & Luotonen 1996, 35). Sillä tarkoitetaan yrityksen valmistamia, myynnin sijasta pysyviksi vastaaviksi kirjattuja hyödykkeitä (Yritystutkimus ry. 2011, 21).
7. Suunnitelman mukaisiin poistoihin on tarve tehdä oikaisu, jos tehdyt poistot eivät ole suhteessa pysyvien vastaavien määrään ja laatuun tai poistoajat ylittävät selvästi Kirjanpitolautakunnan, KILAn, suositukset (Yritystutkimus ry. 2011, 22). Tällöin suunnitelman mukaisina poistoina käytetään elinkeinoverolain (EVL) maksimipoistoja. Liian pienten poistojen ansiosta yritys pystyy näyttämään todellisuutta suurempaa tulosta ja voi jakaa voittoa, jota ei todellisuudessa ole ansaittu. (Salmi 2004, 111.) Tehty oikaisu on nähtävillä oikaistussa tuloslaskelmassa erässä muut tuloksen oikaisut (Yritystutkimus ry. 2011, 22).
8. Arvon alentumisella tarkoitetaan tilannetta, jossa hyödykkeen todennäköinen luovutushinta on pysyvästi alentunut. Arvon alenemiset tehdään erikseen pysyvien ja vaihtuvien vastaavien hyödykkeistä, jotta tilinpäätösinformaatio pysyisi mahdollisimman selkeänä. (Niskanen & Niskanen 2003, 65.)
9. Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista erässä osuuksien tuotoilla tarkoitetaan osinkoja ja muita etuoikeusjärjestyksessä viimeisenä olevia sijoittajien tuotto-osuuksia. Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista koostuvat oman sekä vieraan pääoman ehtoista sijoituksista ja erään sisältyvät myös mahdolliset kurssivoitot, jotka on siirrettävä oikaistussa tuloslaskelmassa kurssieroihin. (Yritystutkimus ry. 2011, 23 – 24.)

10. Jos muihin korko- ja rahoitustuottoihin on kirjattu kurssivoittoja tai –tappioita, ne on siirrettävä oikaisuja laadittaessa kurssieroihin (Laitinen & Luotonen 1996, 37). Jos rahoitustuottojen käypä arvo on muuttunut, siirretään muutos kokonaistuloksen alapuolelle (Yritystutkimus ry. 2011, 24).
11. Jos korkokuluihin ja muihin rahoituskuluihin sisältyy kurssitappioita, ne tulee siirtää kurssieroihin. Myös tähän erään kirjatut käyvän arvon muutokset siirretään oikaisuja tehtäessä kokonaistuloksen alapuolelle. (Yritystutkimus ry. 2011, 24.)
12. Verojen osalta aiemmilta tilikausilta saadut veronpalautukset tai maksetut lisäverot tulee esittää satunnaisissa tuotoissa ja kuluissa (Laitinen & Luotonen 1996, 37). Jos välittömiin veroihin sisältyy satunnaisista tuotoista ja kuluista aiheutuneita veroja, ne tulee siirtää myös satunnaisiin eriin. Laskennallisten verosaamisten ja –velkojen muutos siirretään veroista muihin tuloksen oikaisuihin. (Yritystutkimus ry. 2011, 25.)
13. Jos satunnaisiin tuottoihin tai kuluihin on kirjattu selvästi varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvia tuloksen kannalta olennaisia eriä, ne on palautettava liiketoiminnan tuottoihin tai kuluihin (Yritystutkimus ry. 2011, 26).

Salmen (2004, 114) mukaan tuloslaskelman oikaisussa ollaan aina tekemisissä olettamusten ja arvioiden kanssa, mutta siitä huolimatta oikaisujen tekeminen on välttämätöntä.

3.3.2 Taseen oikaisu

Taseen oikaisemisen tavoitteena on saada oikea ja vertailukelpoinen kuva yrityksen taloudellisesta asemasta tilinpäätöshetkellä (Yritystutkimus ry. 2011, 31). Kiteytettynä voidaan sanoa, että oikaisemisen tarkoituksena on poistaa erät, joilla ei todellisuudessa ole tulontuottamiskykyä sekä merkitä näkyviin sellainen olennainen varallisuus, jota ei ole merkitty taseeseen (Salmi 2004, 117). Tasetta oikaistaessa on myös huomioitava, että oikaisu tulee tehdä taseen molemmille puolille, jolloin vastaavien ja vastattavien määrä pysyy yhtä suurena (Laitinen & Luotonen 1996, 37). Seuraavaksi käydään läpi taseen osalta tehtävät oikaisu-toimenpiteet.

1. Jos taseeseen on aktivoitu perustamis- ja tutkimusmenoja, tulee ne poistaa taseen vastaavista ja omasta pääomasta (Salmi 2004, 117).
2. Tietyin, työ- ja elinkeinoministeriön asettamien edellytysten täytyessä kehittämismenot saadaan aktivoida taseeseen. Mikäli taseeseen on kuitenkin aktivoitu tuloja tuottamattomia kehittämismenoja, ne poistetaan taseen vastaavista sekä omasta pääomasta. (Yritystutkimus ry. 2011, 31.)
3. Liikearvo syntyy fuusion tai yrityskaupan yhteydessä. Jos liikearvo osoittautuu arvottomaksi, se poistetaan kerralla taseen vastaavista sekä omasta pääomasta (Salmi 2004, 117).
4. Myös muut aiheettomiksi todetut aineettomien hyödykkeiden aktivoinnit, joihin ei liity tulo-odotuksia, poistetaan ja vähennetään vastaava summa omasta pääomasta (Salmi 2004, 117).
5. Jos sijoituksissa on esitetty käytännössä arvottomia osakkeita, yrityksen oma pääoma on esimerkiksi menetetty, poistetaan niiden arvo omasta pääomasta ja osakkeista (Yritystutkimus ry. 2011, 35).
6. Pienyrityksissä on usein omistajilta saamia, jotka luokitellaan luonteensa perusteella yksityisotoiksi eikä niitä todellisuudessa makseta takaisin. Myös muita lyhyt- sekä pitkäaikaisia saamia konserni- tai omistusyhteisyrittäjiltä tulee tarkastella kriittisesti. (Salmi 2004, 117.) Jos näistä saamisista ei todennäköisesti tulla saamaan suoritusta, ne poistetaan saamisista ja tehdään omaan pääomaan yhtä suuri oikaisu (Laitinen & Luotonen 1996, 39).
7. Jos virallisessa taseessa esitetty käyttöomaisuuden arvo ei vastaa sen todellista arvoa, voidaan arvoa nostaa arvonkorotuksella tai vastaavasti niitä purkamalla. Omaa pääomaa on oikaistava samalla euromäärällä. (Laitinen & Luotonen 1996, 39.)
8. Leasingomaisuus on viralliselle taseelle tuntematon erä. Jäljellä olevat leasingmaksut lisätään taseen vastaavaa puolelle leasingomaisuutena ja vastattavaa puolelle leasingvastuina. Leasingmaksujen määrä käy ilmi tilinpäätöksen liitetiedoista. (Yritystutkimus ry. 2011, 36.)
9. Vaihto-omaisuuteen luetaan hankinnan ja valmistuksen muuttuvat menot mutta jos kiinteiden menojen osuus on merkittävä, voidaan nekin lukea hankintamenoon (Yritystutkimus ry. 2011, 37).
10. Myyntisaamia on oikaistava, jos yritys käyttää factoringrahoitusta ja noudattaa tässä yhteydessä nettokirjaustapaa, mikä tarkoittaa, että myyntisaa-

misiin on kirjattu vain se osa myyntisaamisista, jota ei ole rahoitettu factoringilla. Factoringluotto on taseen ulkopuolista rahoitusta ja oikaisussa se lisätään taseen myyntisaamisiin sekä lyhytaikaisiin velkoihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 75.) Oikaisua ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos luottoriski on siirtynyt rahoittajalle (Yritystutkimus ry. 2011, 38).

Taseen oikaisu on yleensä tuloslaskelman oikaisua vaikeampaa, mikä johtuu taseen luonteesta ja siitä, ettei tilinpäätös tarjoa perusteita oikaisujen tekemiselle. Lisäksi taseeseen on mahdollista merkitä varoiksi sellaisia aineettomia hyödykkeitä, joiden tulontuottamiskyky on epävarma. Vieraan pääoman jakaminen korottomaan ja korolliseen velkaankin perustuu useimmiten arvioon, jos niitä ei ole liitetiedoissa eritelty. (Salmi 2004, 119 – 120.)

3.4 Tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysi

Usein esimerkiksi sanomalehdissä julkaistuista yritysarvioinneista puhutaan tilinpäätösanalyysinä, vaikka se yleensä perustuukin tunnuslukuanalyysistä saattaviin tuloksiin. Tunnusluvuilla tarkoitetaan tilinpäätöksestä laskettuja mittareita, jotka mittaavat yrityksen taloudellista suorituskykyä. Yrityksen sisäisessä laskentatoimessa tunnuslukuja voidaan laskea ja tarkkailla niiden muutoksia hyvinkin lyhyellä aikavälillä, kun taas ulkopuolinen tarkastelija joutuu tyytymään tilinpäätöstä koskeviin julkaistuihin tietoihin (Laitinen 1990, 170).

Tilinpäätöksen perusteella lasketut tunnusluvut jaetaan yleensä kolmeen ryhmään: kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuihin, joista myös konkurssin oireet ilmenevät. Vakavaraisuuden tunnuslukuja saataan kutsua myös rahoituksen tai rahoitusrakenteen tunnusluvuiksi ja maksuvalmiuden tunnuslukuja taas likviditeetin tunnusluvuiksi. Omiksi ryhmikseen voidaan myös erottaa kiertonopeustunnusluvut, jotka mittaavat tehokkuutta, sekä Z-luvut, joita käytetään konkurssin ennustamisessa. Erilaisia tilinpäätöksen tunnuslukuja voidaan laatia ja kehittää suurikin määrä. (Niskanen & Niskanen 2003, 110.)

Pääasiallisesti tilinpäätöksen tunnusluvut esitetään suhdelukumuotoisina, jolloin yksi tilinpäätöksen erä suhteutetaan johonkin toiseen tilinpäätöserään, kuten liikevaihtoon tai taseen loppusummaan. Tämä toimintatapa mahdollistaa vertai-

lun myös erikokoisten yritysten välillä eli yhtä kannattavien yritysten tulee saada tunnusluvuista sama arvo kokoerosta riippumatta. (Niskanen & Niskanen 2003, 110 – 111.)

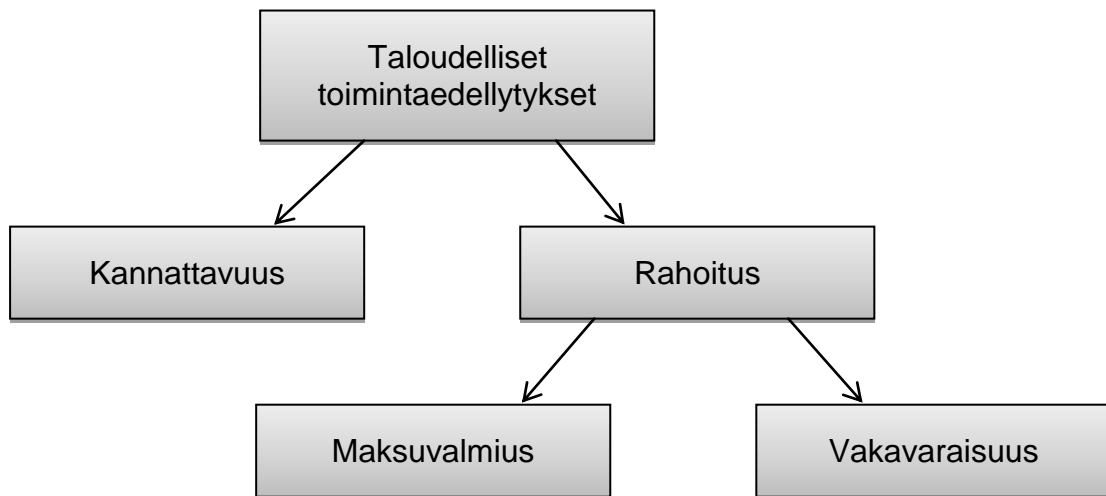
Tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysi lähtee liikkeelle siitä, että tilinpäätöstietojen eli tuloslaskelman ja taseen oikaisujen jälkeen valitaan mittauksen kohteet, joita analyysin avulla pyritään selvittämään. Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut perustuvat siis tavallisesti oikaistuun tuloslaskelmaan ja taseeseen, vaikka lakiuudistuksien myötä myös virallisen tilinpäätöksen tarkkuus on parantunut (Laitinen 2002, 47). Nämä kohteet valitsee yleensä analyysin suorittaja kiinnostuksensa sekä asetettujen tavoitteiden ja käyttötarkoituksen mukaan. Myös se, missä tilanteessa analyysi tehdään, vaikuttaa valintoihin. Jos analyysin tekee esimerkiksi yrityksen omistaja, mittauksen kohteet eroavat merkittävästi kilpailijan tai rahoittajan tekemistä analyyseistä, koska heitä kiinnostavat erilaiset asiat yrityksen toiminnassa. Tärkeimpinä mittauksen kohteina voidaan kuitenkin pitää kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. (Laitinen & Luotonen 1996, 45.)

Tunnuslukuanalyysissä laskettujen tunnuslukujen perusteella tehdään arviointi yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Johtopäätöksiä ei kuitenkaan yleensä voi tehdä yhden yrityksen yhden vuoden tietojen pohjalta, vaan tunnuslukuja tulee suhteuttaa johonkin vertailutietoon. (Niskanen & Niskanen 2003, 111.) Kovinakaan varmoja johtopäätöksiä ei siis yhden vuoden perusteella voida tehdä, vaan tunnusluvut tulisi laskea useammalta peräkkäiseltä vuodelta.

Tunnuslukujen valinta

Mittaamisen kohteiden valinnan jälkeen valitaan niille sopivat mittarit eli tunnusluvut. Jokaisen valitun mittarin tulee mitata juuri haluttua toimintaedellytystekijää ja tehtävä se mahdollisimman tarkasti. Tilinpäätöksen perusteella pääteltävät taloudellisia toimintaedellytyksiä on kuvattu vielä kuvassa 3.3. Laitisen ja Luotonen (1996, 54) mielestä jokaiselle mitattavalle kohteelle kannattaisi valita vain yksi, parhaiten kuvaava mittari tulkintavaikeuksilta välttymiseksi. Yksi yksittäinen tunnusluku ei kuitenkaan yleensä sisällä kaikkea tarvittavaa tietoa, vaan se jakaantuu moniin tunnuslukuihin; pelkkä pääoman tuotto prosentti ei esimerkiksi

riitä konkurssin ennustamiseen, koska se ei sisällä tietoa yrityksen velkataakasta (Laitinen 1990, 48).

Kuva 3.3. Tilinpäätöksen perusteella pääteltävät taloudelliset toimintaedellytykset (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 48).

Koska opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, voidaanko tilinpäätösanalyysin avulla saada tietoa konkurssin merkeistä, tunnusluvuiksi on pyritty valitsemaan luvut, joiden on todettu ennustavan konkurssia sekä rahoituskriisiä parhaiten. Näihin tunnuslukuihin lukeutuu myös Erkki K. Laitisen laatima Z-luku, joka on suunniteltu juuri konkurssien ennustamista varten.

3.4.1 Kannattavuuden tunnusluvut

Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi keskeisiä, kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta mittaavia tunnuslukuja. Mukana on myös tunnuslukuja mittaamassa kasvua, tehokkuutta sekä konkurssin ennustamisen Z-luku. Kaikkien tunnuslukujen, pois lukien Z-luku, laskukaavat ovat Yritystutkimus ry:n suositusten mukaisia.

Kannattavuudella tarkoitetaan yrityksen tulontuottamiskykyä pitkällä aikavälillä, jossa huomioidaan menojen ja niiden synnyttämien tulojen välinen aikaviive. Mitä enemmän ja mitä nopeammin yritykseen uhratut menot synnyttävät tuloa, sen kannattavampi yritys on kyseessä. Yritystä voidaankin kutsua eräänlaiseksi investoinniksi, johon uhrataan menoja tulojen tuottamiseksi. (Laitinen & Laitinen 2004, 245.)

Yrityksen taloudellisista toimintaedellytyksistä kannattavuus on kaikkein tärkein, jonka varaan yrityksen koko toiminta tukeutuu. Jos yrityksen kannattavuus on pidemmän aikaa heikko, ei yrityksellä ole edellytyksiä jatkamiseen ja yritys ajautuu konkurssiin tai lopettaa toimintansa. Hyvä kannattavuus ei kuitenkaan ai-noana tekijänä riitä toiminnan jatkamiseen vaan maksuvalmiuden ja vakavarai-suuden tulee myös olla kunnossa. Myös kannattavat yritykset voivat ajautua konkurssiin, jos yrityksellä on maksuvalmiusvaikeuksia tai raskas velkataakka. (Laitinen 1990, 171 – 172.)

Käyttökateprosentti kertoo tuloksen ennen poistoja ja rahoituseriä eli lyhyt-vaikutteisten kulujen vähentämisen jälkeen. Tunnuslukua tulee verrata vain sa-man toimialan yritysten kesken. (Yritystutkimus ry. 2011, 61.) Käyttökateprosen-tille ei ole olemassa yleispätevää tavoitearvoa, koska arvot saattavat vaihdella voimakkaasti toimialan mukaan.

$$\frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Sijoitetun pääoman tuotto-% on tärkein tunnusluku kannattavuuden mittaamisessa (Laitinen & Laitinen 2004, 245). Tunnusluku mittaa suhteellista kannattavuutta eli sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle, korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Sen vertailtavuutta varsinkin eri yritysten kesken voi heikentää se, ettei käytettävissä ole tarpeeksi tietoa vieraan pää-oman jakamiseksi korolliseen eli tuottoa vaativaan ja korottomaan pääomaan. Saatua arvoa voidaan pitää välttävänä, kun se on vähintään yrityksen korolli-sesta vieraasta pääomasta maksaman keskimääräisen rahoituskuluprosentin suuruinen. (Yritystutkimus ry. 2011, 65.)

$$\frac{\text{Nettotulos + rahoituskulut + verot (12 kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100$$

Sijoitetun pääoman tuotto-%:n kaavassa sijoitettu pääoma lasketaan tili-kauden alun ja lopun keskiarvona, koska pääoman ajatellaan sitoutuneen tasai-sesti tilikauden kuluessa (Vilkkumaa 2010, 45). Jos tilikauden oikaistu oma pääoma on negatiivinen, on sijoitettu pääoma kuitenkin vähintään sijoitetun vie-

raan pääoman suuruinen (Yritystutkimus ry. 2011, 65). Tunnusluku antaa suhteellisen luotettavan kuvan yrityksen kannattavuudesta, jos poistot on pystytty oikaisemaan luotettavasti. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti mittaa kuitenkin ainoastaan nimellistä kannattavuutta, jos inflaatiota ei millään tavalla oikaista. (Laitinen 1990, 172.)

Rahoitustulosprosentti on kannattavuuden tunnusluku, jolla mitataan dynaamista maksuvalmiutta eli tulorahoituksen riittävyttä. Tunnusluku on osoittautunut erittäin tehokkaaksi rahoituskriisin ennustajaksi. (Laitinen & Laitinen 2004, 248 – 249.) Rahoitustuloksen tulee riittää lainojen lyhennyksiin, investointien rahoitukseen, käyttöpääoman lisäämiseen ja voiton jakoon omalle pääomalle, joten sen on ylitettävä nollataso lyhyelläkin aikavälillä (Yritystutkimus ry. 2011, 62).

$$\frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Oikaistusta tuloslaskelmasta laskettu **koko pääoman tuotto prosentti** on tehokas kannattavuuden mittari, joka suhteuttaa tuloksen ennen rahoituskulujen vähentämistä koko sijoitettuun pääomaan (Laitinen & Luotonen 1996, 54). Tunnusluku mittaa yrityksen kykyä tuottaa tuloa kaikelle toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Luku on sijoitetun pääoman tuotto prosenttia käyttökelpoisempi erityisesti silloin, kun jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan ei ole pystytty luotettavasti selvittämään. (Yritystutkimus ry. 2011, 64.)

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona (Yritystutkimus ry. 2011, 63).

$$\frac{\text{Nettotulos + rahoituskulut + verot (12 kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin tilikaudella = kokonaispääoma}} \times 100$$

Yritystutkimus ry on asettanut kokonaispääoman tuotolle seuraavat ohjearvot:

- yli 10 % hyvä
- 5 - 10 % tyydyttävä
- alle 5 % heikko

Konkurssitutkimuksissa on kuitenkin osoitettu, että kriittinen raja tuotolle on noin 3 %. Jos pääoma tuottaa tätä vähemmän, ajautuu yritys vaikeuksiin jos heikko kannattavuus jatkuu pitkään. (Laitinen & Luotonen 1996, 55.)

3.4.2 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Maksuvalmiudella tarkoitetaan yleisesti rahan riittävyttä maksuveloitteiden maksamiseen joka hetki. Periaatteessa konkurssi johtuu aina siitä, että yritys ei pysty suoriutumaan maksuveloitteistaan ajallaan. Jos yritys hyödyntää kassalennukset ja yrityksellä on käyttämätöntä sekkilimiittiä, ne viestittävät ulkopuoliselle tarkastelijalle hyvästä maksuvalmiustilanteesta. Maksukyvyyn heikkeneminen puolestaan ilmenee esimerkiksi erääntyneinä maksuina, maksettuina yliaikakorkoina sekä kalliin lisärahoituksen käytöllä. (Laitinen 1990, 174; Yritystutkimus ry. 2011, 71.)

Jos rahat eivät riitä maksuveloitteiden maksamiseen, ei toimintaa voida jatkaa entiseen malliin vaan mahdollinen maksuvalmiuskriisi on ratkaistava yrityksen toiminnan jatkamiseksi. Maksuvalmius on toiminnan häiriöttömän jatkumisen kannalta erittäin tärkeä toimintaedellytys, ja sitä voidaan tarkastella kahdesta eri näkökulmasta: joko dynaamisesta tai staattisesta lähestymistapansa mukaan. (Laitinen & Luotonen 1996, 47.)

Dynaaminen maksuvalmius tarkoittaa yrityksen kykyä selviytyä juoksevista maksuveloitteistaan tulorahoituksen turvin. Mitä enemmän yrityksellä on tulorahoitusta suhteessa juokseviin maksuveloitteisiin, sitä paremmassa kunnossa sen dynaaminen maksuvalmius on. Jos tulorahoitus ei riitä edes lyhytvaikutteisten menojen kattamiseen ja voiton jakoon, ovat toiminnan jatkamisen edellytykset pidemmällä aikavälillä heikot. *Kohtuullinen tulorahoituksen riittävyys on yrityksen elinehto.* (Laitinen & Laitinen 2004, 248.) Dynaamista maksuvalmiutta

voidaan tarkastella myös kassavirtalaskelman avulla (Yritystutkimus ry. 2011, 71).

Staattinen maksuvalmius perustuu siihen, että arvioidaan yrityksen mahdollisuuksia selviytyä lyhyellä aikavälillä maksuvelvoitteistaan senhetkisten likvidien varojen avulla eli verrataan nopeasti rahaksi muutettavan omaisuuden suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin (Laitinen & Laitinen 2004, 250; Yritystutkimus ry. 2011, 71).

Staattista maksuvalmiutta voidaan mitata Quick ratiolla ja Current ratiolla. **Quick ratio** mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista veloistaan pelkän rahoitusomaisuuden avulla. (Yritystutkimus ry 2011, 71). Jos rahoitusomaisuus riittää kattamaan lyhytaikaisen vieraan pääoman, maksuvalmius katsotaan hyväksi. Mitä vähemmän rahoitusomaisuutta on suhteessa lyhytaikaisiin velkoihin, sitä kriittisemmältä yrityksen maksuvalmius vaikuttaa. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 168.) Tunnusluvun tulkinnassa on muistettava, että se kuvaa maksuvalmiutta vain tilinpäätöshetkellä, joka saattaa olla normaalioloista poikkeava (Laitinen & Luotonen 1996, 59).

Quick ratio	
Rahoitusomaisuus - osatuloutuksen saamiset	

Lyhytaikainen vieras pääoma - lyhytaikaiset saadut ennakot	

Yritystutkimus ry on asettanut Quick ratiolle seuraavat ohjearvot:

- yli 1 hyvä
- 0,5 - 1 tyydyttävä
- alle 0,5 heikko

Jos tunnusluvun arvo on yli yksi, yrityksellä on enemmän lyhytaikaisia varoja, kuten kassa- ja pankkitalletukset sekä myyntisaamisia kuin lyhytaikaisia velkoja. Tämän perusteella voitaisiin yrityksen maksuvalmiuden katsoa olevan kunnossa. (Koski 2012, 25.)

Maksuvalmiuden tunnusluvuista Quick ratio toimii erityisesti isoissa pörssiyrityksissä. Pk-yrityksissä rahavirrat kulkevat yleensä niin epäsäännöllisesti, että taaseen tunnusluvut antavat helposti virheellisen kuvan yrityksen maksuvalmiudes-

ta, koska ne ovat vain poikkileikkauksia tilinpäätöshetkestä. Tästä syystä pk-yritysten maksuvalmiuden tila tulisi aina varmistaa kassavirtalaskelman avulla. (Koski 2012, 25.) Kassavirtojen tarkastelulla saadaan myös merkittävää lisäarvoa yrityksen kohdatessa kriittisiä käännteitä joko sisäisistä tai ulkoisista tekijöistä johtuen (Walden 2012).

Jos Quick ratiota halutaan kuitenkin käyttää maksuvalmiuden arvioinnissa, tulisi se laskea ainakin kerran kuussa ja jos sen arvon on laskeva, voidaan todeta yrityksen olevan ajautumassa maksuvaikeuksiin. Koski (2012, 25) kuitenkin suosittelee kassavirtalaskelman laatimista, koska siitä saadaan paljon muutakin hyötyä kuin maksuvalmiuden varmistaminen.

Current ratio on samankaltainen tunnusluku kuin Quick ratio. Tunnusluvussa lyhytaikaisista veloista selviytymistä tarkkaillaan rahoitusomaisuuden lisäksi vaihto-omaisuudella. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 168.) Current ration käyttökelpoisuus ei ole yleensä samalla tasolla Quick ration kanssa, koska vaihto-omaisuuden arvo on usein epäluotettava (Laitinen & Luotonen 1996, 59).

$$\text{Currentratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Yritystutkimus ry on asettanut Current ratiolle seuraavat ohjearvot:

- yli 2 hyvä
- 1 - 2 tyydyttävä
- alle 1 heikko

Quick ja Current ration tulkittavuutta saattavat myös heikentää rahoitusomaisuuteen sisältyvät arvottomat erät, kuten luottotappioiksi tulkittavat myyntisaamiset (Yritystutkimus ry. 2011, 72). Kappaleessa 3.5 puhutaan lisää Quick ration tulkinnasta pk-yrityksissä.

3.4.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen kykyä suoriutua maksuvelvoitteistaan pidemmällä aikavälillä. Keskeisenä kysymyksenä vakavaraisuuteen liittyy myös

yrittäjien mahdollisuus saada uutta velkaa rahoitustilanteen niin vaatiessa. Yrityksen rahoitusriskiä mitataan yleisesti vakavaraisuutena eli pääomarakenteena. Mitä enemmän yrityksen rahoitusrakenteessa on vierasta pääomaa, sitä huonommaksi sen vakavaraisuus katsotaan ja sitä suurempi rahoitusriski yrityksellä on. Hyvä vakavaraisuus merkitsee siis pientä rahoitusriskiä ja huono vastaavasti korkeaa rahoitusriskiä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 212; Leppiniemi & Kykkänen 2009, 164.)

Vakavaraisuus voidaan jakaa staattiseen ja dynaamiseen vakavaraisuuteen. Staattisessa lähestymistavassa puhutaan juuri edellä mainitusta rahoitusriskistä, jolloin yritystä tarkastellaan vieraan pääoman rahoittajien näkökulmasta ja varaudutaan toiminnan loppumiseen. Pääkysymys on se, selviytyykö yritys maksuvelvoitteistaan toiminnan loppuessa realisoimalla koko omaisuutensa. (Laitinen & Laitinen 2004, 256.)

Staattista vakavaraisuutta voidaan mitata omavaraisuusasteella, jossa oman pääoman ja koko pääoman välinen suhde ilmaistaan prosentteina. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 166).

$$\text{Omavaraisuusaste, \%} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$$

Yritystutkimus ry on antanut omavaraisuusasteelle seuraavat ohjearvot:

- yli 40 % hyvä
- 20 - 40 % tyydyttävä
- alle 20 % heikko

Erkki K. Laitisen (1990) mukaan kriittinen raja omavaraisuusasteelle on 10 %, jonka alle jäävä yritys on selvässä vaarassa ajautua kriisiin (Laitinen & Laitinen 2004, 257).

Dynaamisessa lähestymistavassa arvioidaan yrityksen kykyä selviytyä vieraan pääoman maksuvelvoitteista tulorahoituksen avulla (Laitinen 1990, 180).

Suhteellinen velkaantuneisuus on tunnuslukuna, jossa yrityksen velat suhteutetaan liikevaihtoon (Niskanen & Niskanen 2003, 132). Tunnusluku on melko toimialasidonnainen ja sitä voidaan luotettavasti verrata vain saman toimialan yrityksiin. Korkean suhteellisen velkaantuneisuuden yrityksellä tulee olla myös hyvä liiketulos vieraan pääoman maksuvelvoitteista selviämiseksi. (Yritystutkimus ry. 2011, 67.)

$$\frac{\text{Oikaistun taseen velat - saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$$

Yritystutkimus ry:n (2011, 67) mukaan ohjearvoina voidaan pitää:

- alle 40 % hyvä
- 40 - 80 % tyydyttävä
- yli 80 % heikko

Edellä mainittuihin arvoihin ei voida kuitenkaan verrata muiden, kuin tuotannollisten yritysten lukuja (Yritystutkimus ry. 2011, 67).

3.4.4 Kasvun ja tehokkuuden tunnusluvut

Toiminnan perustana on yrityksen kasvu, koska juuri kasvu ja kannattavuus ratkaisevat tulorahoituksen riittävyyden. Liikevaihdon kasvu kuvaa yrityksen taloudellisen toiminnan kehittymistä ja laajenemista. Kasvun epätasaisuus tai jyrkkä muutos viittaavat usein riskiin, joka voi johtaa rahoitusvaikeuksiin. (Laitinen & Laitinen 2004, 244.)

Yrityksen kokoa ja kasvua voidaan mitata monella eri tekijällä, kuten liikevaihdolla, tuotoilla, menoilla, investoinneilla, voitolla, taseen loppusummalla tai henkilökunnan määrällä. Perinteisessä tilinpäätösanalyysissä liikevaihdon kehitys sopii käytännössä hyvin kuvaamaan yrityksen kokoa. (Laitinen 2002, 55.)

Liikevaihdon muutosprosentin avulla voidaan yrityksen toiminnan kasvua tai taantumista tutkia ja vertailla toimialan muihin yrityksiin (Yritystutkimus ry. 2011, 75).

Liikevaihdon muutos, %

$$\frac{\text{Liikevaihdon muutos (12 kk)}}{\text{Liikevaihto edellisellä kaudella (12 kk)}} \times 100$$

Tehokkuuden eli kiertonopeuksien tunnusluvut ovat myös maksuvalmiuden selittäviä tekijöitä, ja niiden avulla analysoidaan rahan sitoutumista yrityksen toimintaan (Laitinen & Luotonen 1996, 59; Leppiniemi & Kykkänen 2009, 169).

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka monessa vuorokaudessa myyntitulot kertyvät yrityksen kassaan. Kiertoaika näyttää todellista lyhyemmältä, jos yritys käyttää osatuloutusta. (Yritystutkimus ry 2011, 69.)

Myyntisaamisten kiertoaika, pv

$$\frac{365 \times (\text{myyntisaamiset} + \text{sisäiset myyntisaamiset})}{\text{Liikevaihto (12 kk)}}$$

Ostovelkojen kiertoaajan avulla selviää, minkä verran yritys käyttää aikaa ostovelkojensa maksuun. Kiertoaikaa voivat pidentää ostovelkoihin sisältyvät liike-toiminnan muista menoista ja investoinneista aiheutuneet laskut. (Yritystutkimus ry 2011, 69.)

Ostovelkojen kiertoaika, pv

$$\frac{365 \times (\text{ostovelat} + \text{sisäiset ostovelat})}{\text{Ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut (12 kk)}}$$

Kiertonopeuksien tulkinnassa on oltava varovainen, jos niitä käytetään konkurssin ennustamisessa. Rahoitustilanteen kiristyessä yritys saattaa lykätä ostovelkojen maksamista, jolloin niiden kiertoaika, maksuaika, pitenee. Vasta kun ostovelkojen kiertoaika venyy poikkeuksellisen pitkäksi ja yrityksessä on jo nähtävissä muitakin konkurssin oireita, ostovelkojen maksuajan pidentyminen voidaan tulkita oireeksi. Erkki K. Laitinen on käyttänyt omassa tutkimuksessaan poikkeuksellisuuden rajana 100 päivää. (Laitinen & Laitinen 2004, 255.)

Myyntisaamisten kiertoaajan nopeutuminen taas saattaa viitata siihen, että yritys on kiristänyt asiakkaidensa maksuehtoja saadakseen kassatulot nopeammin

käyttöön. Kiertonopeudet ovat myös toimialakohtaisia, mikä heikentää niiden yleistä käyttökelpoisuutta. (Laitinen & Laitinen 2004, 255.)

Erkki K. Laitisen (1990) mukaan konkurssin oireet pääasiassa ilmenevät edellä läpikäytyissä tunnusluvuissa ja niitä tässä opinnäytetyössä tullaan käyttämään konkurssin ennustamisessa.

3.4.5 Z-luku

Edellisissä alaluvuissa käytiin läpi yksittäiset muuttujat, joiden on todettu ennustavan konkurssia parhaiten. Z-luku on tunnusluku, jossa on yhdistetty monen yksittäisen muuttujan tieto yhdeksi, monen muuttujan tunnusluvuksi.

Perinteisten, tilinpäätösanalyysissä käytettyjen tunnuslukujen lisäksi, tähän opinnäytetyöhön on pyritty hakemaan lisäarvoa Erkki K. Laitisen laatiman, kolmen muuttujan Z-luvun avulla.

Erkki K. Laitisen kolmen muuttujan Z-luku saadaan kaavasta:

$$Z = 1.77 \cdot X_2 + 14.14 \cdot X_4 + 0.54 \cdot X_6,$$

jossa X_2 = rahoitustulosprosentti, X_4 = Quick ratio ja X_6 = Omavaraisuusaste. (Laitinen 1990, 222.)

Kauppalehden (2011) mukaan ohjeellisina arvoina voidaan pitää seuraavia:

- yli 40 erinomainen
- 28 - 40 hyvä
- 18 - 28 tyydyttävä
- 5 - 18 heikko
- alle 5 surkea

Kolmen muuttujan Z-luvun kriittinen arvo on 18 ja tunnusluvun arvon pudotessa tätä alemmas on yrityksellä selvä riski joutua jonkinlaiseen rahoitukselliseen kriisiin eli toiminta ei jatku häiriöttömästi (Laitinen & Luotonen 1996, 68).

3.5 Kassavirtalaskelmat

Kassavirtalaskelma on laskelma, jossa tuloslaskelman suoriteperusteiset erät muutetaan kassaperusteisiksi (Yritystutkimus ry. 2011, 52). Kassavirran ajatuksena on siis se, että tulo syntyy, kun suoritteesta saadaan maksu kassaan ja meno syntyy, kun tuotannon tekijä maksetaan (Laitinen & Luotonen 1996, 40).

Yritystutkimus ry:n julkaisemassa kirjassa *Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi*, on malli kassavirtalaskelmasta, jota tässä opinnäytetyössä käytetään. Tämä Yritystutkimus ry:n malli poikkeaa hieman kirjanpitolautakunnan mallista. Näissä malleissa kassavirrat on ryhmitelty eri tavalla ja merkittävänä erona voidaan pitää sitä, että Yritystutkimus ry:n mallissa korot ja verot käsitellään rahoituksen rahavirtoina, kun taas kirjanpitolautakunnan mukaan ne ovat operatiivisesta liiketoiminnasta syntyneitä maksuja. (Niskanen & Niskanen 2003, 179.)

Yritystutkimus ry:n laskelmaa voidaan kutsua vähennyslaskumuotoiseksi kassavirtalaskelmaksi, jossa tarkastellaan rahavirtojen riittävyyttä menojen etuoikeusjärjestyksessä. Myynnin kassaan maksuista katetaan ensin juoksevan toiminnan menot, sen jälkeen rahoituskulut ja verot sekä viimeiseksi investoinnit, lainojen lyhennykset ja voitonjako. Vähennyslaskumuotoisen laskelman tuloksen tulisi olla kassan muutoksen suuruinen ja kun kassan muutos lopuksi huomioidaan, tulisi laskelman päättyä nolnaan. Tätä voidaan kutsua myös laskelman tarkastukseksi, koska nolnaan päätyminen osoittaa yleensä, että kaikki rahan lähteet ja käyttökohteet on huomioitu laskelmassa. (Yritystutkimus ry. 2011, 52; Niskanen & Niskanen 2003, 179.)

Vähennyslaskun muodossa esitettävässä kassavirtalaskelmassa on useampi välisumma, joita kutsutaan kassajäämiksi. Yritystutkimus ry:n esittämässä kassavirtalaskelman mallissa jäämiä ovat seuraavat:

1. Toimintajäämä
2. Rahoitusjäämä
3. Investointijäämä

Edellä mainittujen jäämien tarkoituksena on mitata tulorahoituksen riittävyyttä erilaisiin kohteisiin ja niiden avulla nähdään, milloin tulorahoitus on loppunut ja

yritys on joutunut rahoittamaan toiminnastaan syntyneitä menoja omaa tai vierasta pääomaa käyttämällä. (Yritystutkimus ry. 2011, 53; Niskanen & Niskanen 2003, 179.)

Kassavirtalaskelman laatimiseen käytetään oikaistua tuloslaskelmaa, virallista tasetta sekä liitetietoja. Oikaistua tuloslaskelmaa käytetään, jotta yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tuottamasta kassavirrasta saadaan mahdollisimman vertailukelpoinen ja oikea kuva. Oikaistua tasetta ei kuitenkaan voida käyttää, koska tilinpäätösanalyysissä tehdyt oikaisut eivät ole kassavirtavaikutteisia. (Yritystutkimus ry. 2011, 42.)

Kassavirtalaskelma alkaa oikaistun tuloslaskelman liiketuloksella ilman mahdollisesti tehtyjä palkkakorjauksia. Kassavirtalaskelmassa tuloslaskelman suoriteperusteiset erät on muutettava kassaperusteisiksi. (Yritystutkimus ry. 2011, 52.) Kuvassa 3.4 esitetty kassavirtalaskelma soveltuu sellaisenaan myös toimintokohtaiselle tuloslaskelmalle.

KASSAVIRTALASKELMA

	Liiketulos
+	Poistot ja arvonalentumiset
=	Käyttökate
-/+	Toiminnallisen käyttöpääoman lisäys/vähennys
+/-	Pakollisten varausten lisäys/vähennys
=	Toimintajäämä
+	Rahoitustuotot
-	Rahoituskulut
-	Verot
+/-	Satunnaiset tuotot/kulut
=	Rahoitusjäämä
-/+	Investoinnit (netto)
-/+	Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten lisäys/vähennys
=	Investointijäämä
+/-	Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys/vähennys
+/-	Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lisäys/vähennys
+/-	Pääomalainojen lisäys/vähennys
+/-	Oman pääoman maksullinen lisäys/vähennys (pl. osingonjako)
-	Osingonjako/yksityiskäyttö
-/+	Lainasaamisten lisäys/vähennys
=	Rahavarojen muutos
+	Rahavarat tilikauden alussa
-	Rahavarat tilikauden lopussa
=	0

Kuva 3.4. Kassavirtalaskelman kaava (Yritystutkimus ry. 2011, 53).

Toimintajäämän tarkoituksena on kertoa, paljonko myyntituloista jää jäljelle, kun liiketoiminnan lyhytvaikutteiset menot on maksettu. Toimintajäämän on oltava aina plussalla, jotta yrityksen toimintaa voitaisiin pitää kannattavana. Tällöin myös yrityksen maksuvalmiuden katsotaan olevan kunnossa. Toimintajäämä voi kuitenkin kannattavallakin yrityksellä hetkellisesti olla miinuksella jos yrityksellä on takanaan voimakas kasvukausi ja käyttöpääoman kasvu sitoo kassavaroja. (Yritystutkimus ry. 2011, 57.)

Rahoitusjäämän avulla selviää, kuinka hyvin yritys on selviytynyt maksuistaan tilikauden aikana. Jos rahoitusjäämä on plussalla, yritys on pystynyt kattamaan ainakin osan tekemistään investoinneista tulorahoituksen avulla ja ehkä myös lyhentämään velkojaan. Sen sijaan, jos rahoitusjäämä on pidemmän aikaa miinuksella, yrityksen velkaantuminen kasvaa. (Yritystutkimus ry. 2011, 58.)

Kun investointijäämä on plussalla, liiketoiminnan tuotot ovat riittäneet myös aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä sijoitusomaisuusinvestointeihin. Investointijäämän jälkeen selviää, miten mahdollinen vaje on katettu tai miten plussalla oleva jäämä on käytetty. (Yritystutkimus ry. 2011, 58.)

Kassavirtalaskelman tulkinta

Kassavirtalaskelman tulkintaan ei pelkkä jäämien tarkastelu kuitenkaan riitä vaan on selvitettävä myös, onko yritys pyrkinyt parantamaan kassavirtaa erilaisin keinoin. Näitä keinoja ovat esimerkiksi osto-, siirto- ja muiden lyhytaikaisten velkojen kasvattaminen. Joskus myös myyntisaamisten perinnän tehostamisella voidaan lisätä kassaan maksuja ja vääristää todellista kuvaa. (Yritystutkimus ry. 2011, 58.)

Yrityksen toimintaedellytyksiä arvioitaessa käytettävissä tulisi olla 3 – 5 vuoden kassavirtalaskelmat, koska useamman peräkkäisen vuoden tarkastelulla saadaan luotettavampi kokonaiskuva. Kassavirtalaskelman jäämille on mahdotonta asettaa numeerisia tavoitearvoja, mutta kehityksen suuntaa niistä voidaan kuitenkin päätellä. Tulorahoituksen tarpeeseen vaikuttaa myös esimerkiksi yrityksen tilanne investointien suhteen sekä nykyisten lainojen lyhennykset. (Yritystutkimus ry. 2011, 58.)

Konkurssin ennustamisessa kassavirtalaskelma on tehokas työkalu, koska kassavirta reagoi tuloslaskelmaa nopeammin toiminnassa tapahtuviin muutoksiin. Kannattavuuden kääntyessä laskuun suoriteperusteinen tuloslaskelma antaa usein vielä hyvän kuvan yrityksen taloudellisesta tilasta, vaikka esimerkiksi ylisuureksi muodostunut varasto sitoo rahoitusta. Kassavirtalaskelman avulla on kuitenkin mahdollista nähdä, että rahavirrat ovat vähentyneet ja rahoitusta on mahdollisesti hankittu pitkittämällä lyhytaikaisten velkojen maksulla. (Yritystutkimus ry. 2011, 58.)

4 Konkurssi

Yritys, joka ei kykene vastaamaan veloistaan, voidaan asettaa konkurssiin. Sen asettamisesta päättää tuomioistuin velallisen tai velkojan hakemuksesta. Lyhyesti konkurssi voidaan määritellä kaikkia velkoja koskevaksi maksukyvyttömyysmenettelyksi, jossa velallisen omaisuus käytetään konkurssisaatavien maksuun. Konkurssin alkaessa velallisen omaisuus siirtyy velkojien määräysvaltaan. Velallisen omaisuuden hoitamista ja myymistä sekä muita konkurssipesän asioita varten tuomioistuin määrää pesänhoitajan. (Konkurssilaki 20.2.2004/120.)

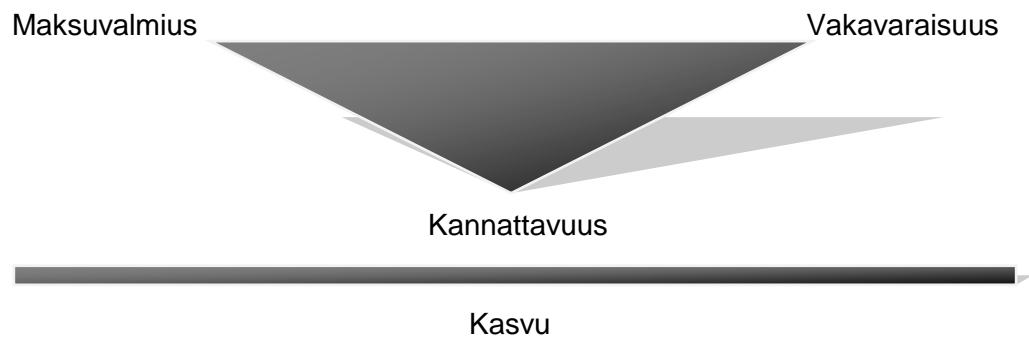
Konkurssi on yrityssaneerauksen lailla yleistäytöntöönpanoa. Toisin kuin yrityssaneeraus, konkurssi ei pyri velallisen yrityksen elvyttämiseen. Konkurssissa olevan yrityksen varat muutetaan rahaksi eli realisoidaan ja jaetaan sen jälkeen velkojille. Koska konkurssiyrityksen toiminta voi jatkua vain erityisissä poikkeustilanteissa, se eroaa saneerausmenettelystä selvästi. (Suojanen, Savolainen & Sirainen 2006, 224.) Konkurssi on siis yksi saatavien perimiskeino (Laitinen 1990, 30).

Yrityksen ajautuminen konkurssiin aiheuttaa yleensä tappiota kaikille sidosryhmille, esimerkiksi velkojille, omistajille, toimittajille, työntekijöille sekä yrityksen johdolle. Mitä suuremman haitan konkurssi voi jollekin aiheuttaa, sitä enemmän ollaan valmiita käyttämään resursseja konkurssiuhan havaitsemiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Konkurssiuhan alaisen yrityksenkin mahdollisuudet konkurssin torjumiseen ovat sitä suuremmat, mitä aikaisemmin uhka

havaitaan ja elvytystoimenpiteet aloitetaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 242.)

4.1 Konkurssien oireet ja syyt

Konkurssin oireet ilmenevät taloudellisissa toimintaedellytyksissä eli kannattavuudessa, maksuvalmiudessa ja vakavaraisuudessa. Näiden kolmen toimintaedellytyksen merkitystä on vielä havainnollistettu terveyskolmion avulla, joka on esitetty kuvassa 4.1. Tärkein näistä edellytyksistä on kannattavuus, jonka varassa yrityksen koko toiminta lepää. (Laitinen & Laitinen 2004, 242.)

Kuva. 4.1. Toimintaedellytysten terveyskolmio (Laitinen & Laitinen 2004, 243).

Mikäli kannattavuus on pidemmällä aikavälillä heikko, ei yrityksellä ole mahdollisuuksia toiminnan jatkamiseen, vaan sen tulee lopettaa toimintansa konkurssiin tai muuten. Kannattamaton yritys tuottaa tappiota ja syö jatkuvasti omaa pääomaansa, joka ajan mittaan loppuu joko sijoittajien kärsivällisyyden tai pääomien huvettua. Hyvä kannattavuus ei kuitenkaan ainoana tekijänä riitä menestymiseen, vaan maksuvalmiuden sekä vakavaraisuuden tulee myös olla kunnossa. (Laitinen & Laitinen 2004, 242 – 243.)

Tilinpäätöstä tutkimalla pyritään tekemään johtopäätöksiä yrityksen taloudellisesta asemasta, jonka ääriäitana on konkurssin uhka ja konkurssi. Tilinpäätöstietojen perusteella on myös pyritty päättelemään konkurssin uhkaa. Konkurssin ennustaminen tilinpäätösinformaation perusteella onkin ollut useiden tutkimusten kohteena. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 242.)

Erkki Laitisen (1990, 146 – 147) tutkimuksen mukaan konkurssin syinä voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- 1) heikko yritysjohto
 - a) heikko ja yksipuolinen koulutus ja kokemus
 - b) vallan keskittyminen
- 2) puutteet toiminta-ajatuksen toteuttamisessa
 - a) heikon toiminta-ajatuksen toteuttaminen
 - b) toiminta-ajatuksen toteuttaminen heikosti
- 3) heikko strateginen päätöksenteko
 - a) heikko ympäristön havainnointi
 - b) heikko suunnittelu
 - c) heikko toteutus
 - d) heikko valvonta
- 4) puutteet toimintojen kunnossapidossa
 - a) markkinointi
 - b) valmistus
 - c) laskentatoimi
 - d) henkilöstöhallinto
- 5) puutteet toiminnan tuloksissa
 - a) heikko taloudellinen yleiskunto
 - b) virheelliset investoinnit
 - c) hallitsematon kasvu
 - d) liiketoiminnan riskisyys
- 6) heikko sopeutumiskyky
 - a) heikko kriisien ennakointikyky
 - b) heikko liikeriskien hallintakyky
- 7) sisäiset riskitekijät
 - a) äkilliset tekijät
 - b) ei-äkilliset tekijät
- 8) ulkoiset systemaattiset riskitekijät
 - a) äkilliset tekijät
 - b) ei-äkilliset tekijät
- 9) ulkoiset ei-systemaattiset riskitekijät
 - a) äkilliset tekijät
 - b) ei-äkilliset tekijät.

Yrityksen ajautuminen konkurssiin johtuu useimmiten kuitenkin siitä, ettei sillä ole ollut käytettävissä tehokasta hälytysjärjestelmää, joka varoittaisi lähestyvää konkurssista. Jos yrityksellä on terve pohja toiminnan jatkamiselle ja lähestyvän konkurssin merkit havaitaan ajoissa, on yrityksellä mahdollisuus toiminnan korjaamiseen ja konkurssin välttämiseen. Toisaalta, jos yrityksen toiminnan jatkamiselle ei ole realistisia edellytyksiä, tulisi toiminta lopettaa mahdollisimman pian, sillä konkurssin pitkittäminen yleensä vain lisää kertyviä tappioita. (Laitinen 1990, 8.)

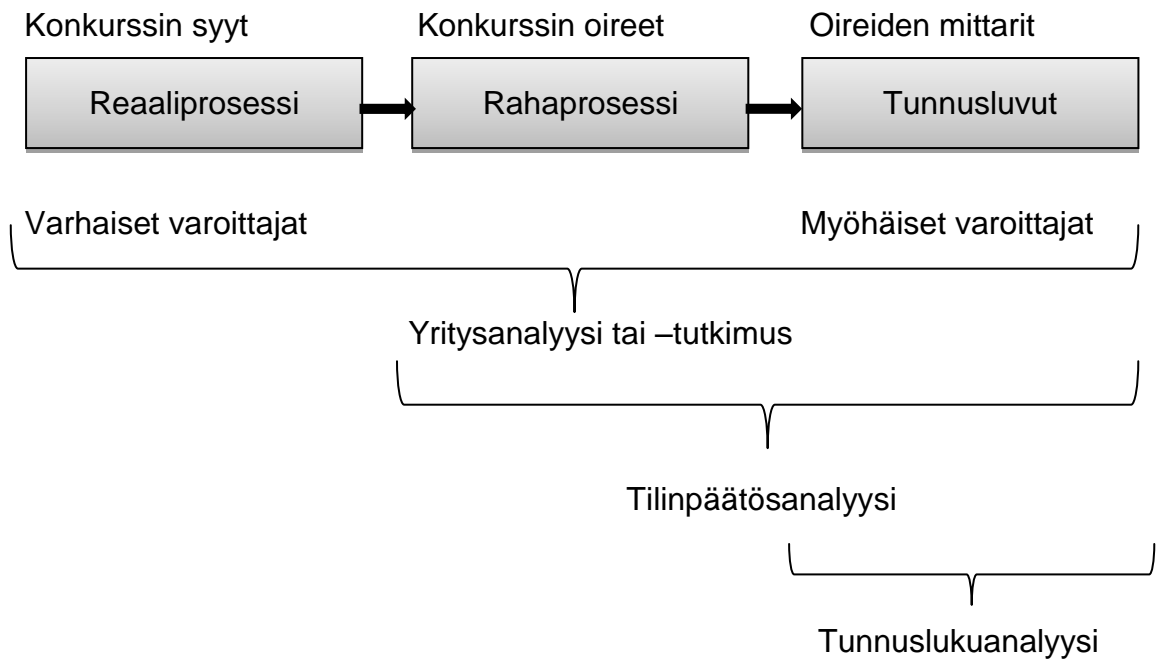
4.2 Konkurssin ennustaminen

Taloudellisilla analyyseillä, kuten tilinpäätösanalyysillä, pyritään tunnistamaan yrityksen nykytila ja sen suunta. Yrityksen omistajan ja johdon käytettävissä on kaikki mahdollinen tieto yrityksen toiminnasta, kun ulkopuolinen tarkastelija joutuu tyytymään tilinpäätöksestä saamaansa informaatioon. Tilinpäätösinformaation täydellisyys onkin edellytys ulkopuolisen tarkastelijan luottamukselle. Tämä luottamus rikkoontuu helposti, jos kirjanpidosta tai julkistetuista tiedoista löytyy epäselvyyksiä ja luottamus vaihtuu epäluuloksi myös muiden tietojen luotettavuuden osalta. (Walden 2009.)

Jotta konkurssin uhka voitaisiin havaita tilinpäätöksen perusteella, tulisi tietää, mitkä seikat voivat aiheuttaa konkurssin ja on selvítettävä, miten nämä löydetyt asiat vaikuttavat tilinpäätökseen. Tällä perusteella voitaisiin tilinpäätöksiä seurata ja tarkkailla mahdollisten konkurssin oireiden havaitsemiseksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 244.)

Peräkkäisten tuloslaskelmien ja taseiden tarkastelulla esimerkiksi liikevaihdon muutoksesta voidaan päätellä yrityksen toiminnassa tapahtuneen nopeaa kasvua tai taantumista. Kustannusrakenteen perusteella saa kuvan yrityksen sopeutumiskyvystä sekä liitetiedoista muun muassa henkilöstörakenteesta ja muutoksista sekä yrityksen sitoumuksista. Monista tilinpäätöksen tiedoista voidaan johtaa päätelmiä erilaisista riskeistä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 244.)

Käytettävissä olevan tiedon mukaan konkurssitutkimus voidaan jakaa tilinpäätösanalyysiin ja yritystutkimukseen. Tilinpäätösanalyysi, nimensä mukaisesti, perustuu yrityksen tilinpäätöstietoihin, joiden avulla pyritään arvioimaan yrityksen konkurssiriskiä. Tällöin analyysi koskee vain konkurssin oireita ja niiden ilmenemistä myöhäisinä varoittajina tilinpäätöstiedoissa. Yritystutkimuksessa käytettävissä on myös yritystä koskevat sisäiset tiedot ja mahdollisuus konkurssin syiden eli varhaisten varoittajien havainnointiin. (Laitinen 1990, 156.) Kuvassa 4.2 on kuvattu eri analyysimuodot konkurssitutkimuksessa.

Kuva 4.2. Eri analyysimuodot konkurssitutkimuksessa (Laitinen 1990, 157).

Nykyisin yhä useammat yritykset pyrkivät kansainvälisille markkinoille, päämääränään saada jalansijaa eksoottisissa maissa. Laitinen ja Suvas (2012) tutkivat konkurssien ennustamista Euroopan maissa maiden omien aineistojen avulla sekä kehitetyllä universaalilla mallilla. Tutkimuksen perusteella tehdyt johtopäätökset perustuvat noin viiden miljoonan yrityksen tilinpäätöstietoihin. Tutkimuksen mukaan useimmissa maissa konkurssit ovat hyvinkin ennustettavissa käytettäessä maiden omien yritysten aineistoja. Myös kaikille maille kehitetty yhteinen universaali malli toimi useissa maissa hyvin, mutta sen hyödyntäminen vaatii konkurssin kynnyksarvon muokkaamista maakohtaiseksi. Tutkimustulokset osoittivat, että on mahdollista kehittää universaali malli, jota voitaisiin soveltaa kansainvälisesti konkurssiriskin mittaamiseen. (Laitinen & Suvas 2012, 36 – 39.)

Laitisen ja Suvaksen (2012) mukaan maiden vertailukelpoisuus ei kuitenkaan ole täydellinen, vaan on muistettava, että eroavaisuudet tilinpäätöskäytännöissä ja maksukyvyttömyyttä koskevassa lainsäädännössä saattavat vaikuttaa sitä heikentävästi.

Tässä opinnäytetyössä kahden konkurssiin menneen yrityksen konkurssin merkkejä pyritään ennustamaan tilinpäätösanalyysin avulla, jolloin konkurssin

oireet ilmenevät myöhäisinä varoittajina tilinpäätöstiedoissa. Yrityksen ulkopuolisen tarkastelijan konkurssien merkkien havaitsemista voi kuitenkin haitata se, että yritys saattaa pidentää tilikauttaan havaitessaan lähestyvän konkurssin, pitkittää taloutta koskevien tietojen julkaisemista tai mahdollisesti jättää ne kokonaan julkaisematta (Laitinen 1990, 156).

Tilinpäätösanalyysiin tuo haasteita myös se, että heikossa taloudellisessa tilanteessa olevat yritykset saattavat pyrkiä salaamaan konkurssin lähestymisen hyödyntäen erilaisia epänormaaleja tilinpäätösjärjestelyjä. Tällaisia järjestelyjä voivat olla esimerkiksi suurten vastuiden ilmoittamatta jättäminen tai varaston arvon esittäminen todellista suurempana. Taseessa saatetaan myös pitää saatavia, joiden perimiseen ei ole enää mitään mahdollisuuksia. Nämä järjestelyt voivat olla lievästi hyvän kirjanpitotavan vastaisia tai selviä kirjanpitorikoksia. (Laitinen 1990, 158.)

Konkurssiyrityksissä taloudellisen tilanteen piilottaminen on suhteellisen yleistä. Steven Lilienin, Martin Mellmanin ja Victor Pastenan (1988) tutkimuksen mukaan konkurssiyritykset vaihtavat toimivia yrityksiä useammin laskentatapojaan esimerkiksi varastonarvostuksessa ja poistoissa näyttääkseen parempaan tilikauden tulosta. Edellä kuvatussa tilanteessa rikotaan hyvän kirjanpitotavan jatkuvuuden periaatetta menettelytapojen soveltamisen osalta. Huolimatta hyvin tehdyistä oikaisuksista tilinpäätösinformaatio ei läheskään aina anna ulkopuoliselle analyysoijalle luotettavaa kuvaa yrityksen todellisesta taloudellisesta tilanteesta. (Laitinen 1990, 170.)

5 Tilinpäätösanalyysi Kalusteikko Oy

Kalusteikko Oy oli kauhajokelainen huonekaluvalmistaja, joka ajautui konkurssiin vuonna 2012. Yritys perustettiin vuonna 1990, joten yritys ehti toimia 22 vuotta ennen konkurssia työllistäen noin kuusi henkilöä.

Jo ennen tilinpäätöksen oikaisuja, laskettuja tunnuslukuja sekä kassavirtalaskelmia, tilinpäätöksistä voidaan huomata muutamia asioita. Tuloslaskelmista voidaan havaita liiketoiminnan olleen tappiollista jokaisella tarkasteltavalla tilikaudella. Yrityksen kannattavuutta horjuttaa tilikaudesta 2007 lähes puolittunut

liikevaihto, joka oli noin 536 000 euroa tilikaudella 2011. Henkilöstökulut ovat pienentyneet huomattavasti vuoteen 2011 mennessä, ehkä henkilökuntaa on jouduttu lomauttamaan vaikean taloudellisen tilanteen vuoksi. Liitetietojen mukaan henkilökuntaa ei ole kuitenkaan irtisanottu. Toiminnan taantumista voidaan havaita myös ostojen määrän merkittävästä vähentymisestä.

Taseesta voidaan havaita, että Kalusteikko Oy:llä on vierasta pääomaa paljon enemmän kuin omaa pääomaa. Oma pääoma on negatiivinen tilikaudesta 2009, ja pääomalainalla oma pääoma on pidetty osakeyhtiölain mukaisella tasolla. Liitetiedoista selviää myös, että yritys on käyttänyt factoring-rahoitusta vuonna 2011.

Seuraavissa alakappaleissa käsitellään Kalusteikko Oy:n tilinpäätösten oikaisu-toimenpiteet sekä tunnuslukujen ja kassavirtalaskelmien tulokset, joiden pohjalta tehdään johtopäätökset.

5.1 Tilinpäätösten oikaisut

Kalusteikko Oy:n tuloslaskelmien oikaisut tilikausilta 2007 – 2011 koostuivat lähinnä erien uudelleenjärjestelystä ja yhdistelystä. Tähän on syynä osittain tilinpäätöstietojen puutteellisuus; tilikauden 2007 tilinpäätöstä ei ollut saatavilla ollenkaan ja tilikauden 2008 tilinpäätöksessä ei ollut liitetietoja. Tilikauden 2007 tiedot on siis kerätty tilikauden 2008 vertailutiedoista. Liitetietojen puuttuminen vaikuttaa toki olennaisesti myös taseeseen tehtäviin oikaisuihin.

Niiltä tilikausilta, joilta liitetiedot on ollut saatavilla, ei myöskään ole ollut tarvetta oikaisujen tekemiseen: poistot on tehty elinkeinoverolain sallimina maksimipoistoina, jolloin poistoaika ei ylitä kirjanpitolautakunnan suosituksia. Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin ollut kirjattu satunnaisia tuottoja ja kuluja, jotka vaikuttaisivat heikentävästi eri vuosien ja yritysten vertailukelpoisuuteen. Henkilöstökuluihin ei sisällynyt muita vapaaehtoisia henkilöstökuluja, jotka olisi tullut siirtää liiketoiminnan muihin kuluihin.

Korkotuotot ja –kulut otettiin myös suoraan virallisesta tuloslaskelmasta, koska tietävästi niihin ei sisällynyt kurssieroja, –voittoja tai –tappioita. Veronpalautuk-

set ja maksetut lisäverot tulisi siirtää satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin, mutta niistä ei ollut saatavilla tietoja.

Ottaen huomioon, ettei tuloslaskelmissa ole ollut oikaisun tarvetta niilläkään tilikausilla, joilta liitetiedot on ollut saatavilla, pitäisin niistä saatavia tietoja riittävän luotettavina tilinpäätösanalyysin tekemiseen. Tilintarkastus on suoritettu ainakin tilikausina 2009 – 2011, ja tämän perusteella voitaisiin todeta, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot yrityksen taloudellisesta tilanteesta.

Taseiden oikaisu koostuivat myös pääasiassa erien uudelleenjärjestelystä sekä analysoijan harkinnan mukaan tehdyistä toimenpiteistä, tarvittavan tiedon puuttuessa. Esimerkiksi muut velat on käsitelty lyhytaikaisina korottomina velkoina, koska jakoa korolliseen ja korottomaan ei ollut esitetty.

Kalusteikko Oy:n taseessa ei ollut aiheettomia aktivointeja eikä taseesta ilmennyt leasingvastuita. Tilikausilla 2009 – 2011 tehtiin otetusta pääomalainasta omaan pääomaan oikaisu niin, että taseen omaksi pääomaksi tuli enintään sidotun pääoman määrä ja loput pääomalainasta jätettiin vieraaseen pääomaan. Tilikaudella 2011 yrityksellä oli käytössä factoring-rahoitusta, minkä johdosta taseen vastaavaa-puolelle myyntisaamisiin sekä vastattavaa-puolelle lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin tehtiin factoroitujen myyntisaamisten suuruinen oikaisu.

5.2 Tunnuslukujen ja kassavirtalaskelmien tulkinta

Tutkittavien yritysten oikaistuista tilinpäätöksistä laskettiin tunnuslukuja kannattavuudesta, maksuvalmiudesta sekä vakavaraisuudesta. Myös kasvua ja tehokkuutta tutkittiin, ja mukaan otettiin myös Erkki K. Laitisen laatima Z-luku, jonka on todettu ennustavan hyvin konkurssia. Kassavirtalaskelmilla pyrittiin hakemaan lisäarvoa maksuvalmiuden tulkintaan. Tunnuslukuja on verrattu, niiltä osin kuin mahdollista, muiden muita huonekaluja valmistavien yritysten vastaaviin lukuihin Finnveran tilinpäätöstilaston avulla. josta oli saatavilla vertailuluvut tilikausille 2008 - 2011. Tunnuslukujen tulokset on nähtävillä liitteessä 6.

Seuraavaksi käydään läpi Kalusteikko Oy:n tunnuslukujen arvot sekä kassavirtalaskelmat.

Kannattavuus

Tarkasteltaessa Kalusteikko Oy:n kannattavuutta huomataan selvästi toimialan heikko taloudellinen tilanne: käyttökateprosentti on ollut miinuksella jokaisella tarkasteltavalla tilikaudella eikä kannattavuuden tärkein mittari, sijoitetun pääoman tuotto prosentti näytä yhtään sen paremmalta.

Käyttökateprosentti on ollut negatiivinen kaikilla tarkasteltavilla tilikausilla 2007 – 2011, käyttäytyen heilurimaisesti - 0,18 ja - 3,29 % välillä, kunnes vuonna 2011 painunut reilummin miinukselle arvolla - 8,24 %. Muidenkin yritysten trendi on ollut tasaisesti laskeva; vuonna 2008 alan mediaani oli vielä selvästi positiivinen arvolla 5,30 %, mutta vuoteen 2011 arvo oli laskenut jo nollassa tasolla. Kalusteikko Oy:n arvot eivät yltäneet mediaanien tasolle yhdelläkään tarkasteltavalla tilikaudella.

Rahoitustulosprosentti on yksi kannattavuuden tunnusluku, jolla mitataan dynaamista maksuvalmiutta. Sen tulisi ylittää nollassa tasolla lyhyelläkin aikavälillä, jotta rahojen riittävyys lainojen lyhennyksiin, investointeihin sekä voiton jakoon olisi turvattu. Valitettavasti konkurssiin ajautuminen nähdään tämänkin tunnusluvun arvoista: vuonna 2007 se oli - 3,99 % ja vuoden 2011 arvo oli jo - 10,96 %.

Kokonaispääoman tuotto prosentti on sijoitetun pääoman tuotto prosenttia käyttökelpoisempi silloin, jos jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan ei ole voitu luotettavasti selvittää. Kalusteikko Oy:n muut lainat on käsitelty korottomina lyhytaikaisina velkoina edellä mainittujen jakoperusteiden puuttuessa. Tästä huolimatta tunnusluvun arvot eivät anna yrityksen kannattavuudesta yhtään parempaa kuvaa, vaan jokaisella tilikaudella arvot ovat olleet negatiivisia.

Yhteenvetona kannattavuuden tunnusluvuista voidaan sanoa, että jokaisessa tunnusluvussa on oltu mediaania alemmalla tasolla, mutta ei kuitenkaan alakvartaalissa, joka on reilusti Kalusteikko Oy:n arvoja heikompi.

Maksuvalmius

Dynaamista maksuvalmiutta mitattiin rahoitustulosprosentin avulla ja staattista maksuvalmiutta Quick ratiolla ja Current ratiolla.

Quick ration arvo on vuonna 2007 ollut heikko arvolla 0,41. Muiden tilikausien osalta on pysytely toimialan mediaanin kanssa tyydyttävällä tasolla. Trendi Kalusteikko Oy:llä on kuitenkin ollut nouseva; vuoden 2007 arvosta on noustu 0,91 (2011). Näiden tunnuslukujen tulkinnassa on kuitenkin muistettava, että ne kuvaavat vain tilinpäätöshetken tilannetta ja maksuvalmius saattaa heitellä voimakkaastikin tilikauden aikana.

Myös Current ratiossa on pysytely tyydyttävällä tasolla, niin Kalusteikko Oy:n kuin mediaaninkin osalta. Kalusteikon arvot ovat kyllä tämänkin luvun osalta nousseet.

Maksuvalmiutta tulkitaan myös kassavirtalaskelman avulla, joka antaa tarkemman kuvan, varsinkin pk-yritysten maksukyvyystä.

Vakavaraisuus

Vakavaraisuuden tunnusluku, omavaraisuusaste, asettaa myös Kalusteikko Oy:n tulevaisuuden vaakalaudalle. Yritystutkimus ry:n asettamiin ohjearvoihin verrattaessa huomataan, että jokaisella tilikaudella on oltu heikolla tasolla. Erkki K. Laitisen tutkimusten mukaan omavaraisuusasteen kriittinen alaraja on 10 %. Tämä arvo on alitettu jo vuonna 2008.

Myös Kalusteikko Oy:n velkaantuneisuus on ollut noususuhdanteessa: vuonna 2007 suhteellisen velkaantuneisuuden prosenttiarvo oli 54,70 ja arvo kohosi 88,13 %:iin vuonna 2011. Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin peilaten voidaan todeta, että vuonna 2007 – 2009 on vielä oltu tyydyttävällä, ja vuosina 2008 - 2009 jo heikolla tasolla. Toimialan muiden yritysten lukuja tarkasteltaessa voidaan kuitenkin havaita, etteivät Kalusteikko Oy:n lukemat ole heikoimmasta päästä, vaikka mediaania suuremmat ovatkin.

Kasvu ja tehokkuus

Kalusteikko Oy:n liikevaihto kasvoi 0,61 % vuodesta 2007 vuoteen 2008. Muina tarkasteluvuosina kyseessä on ollut taantuma, joka koki suurimman notkahduksen vuonna 2010, jolloin liikevaihto oli lähes 40 % vuoden 2009 tasoa pienempi. Vuoden 2007 liikevaihdon kasvuprosentin selvittämiseen olisi tarvittu tiedot vuoden 2006 liikevaihdosta. Tieto olisi saatu puuttuvan, vuoden 2007, tilinpäätöksen vertailutiedoista.

Tehokkuuden tunnusluvusta myyntisaamisten kiertonopeus kuitenkin herätti ihmetystä, koska Kalusteikko Oy:n arvot olivat jopa Finnveran tilinpäätöstilaston mukaisia lukuja suuremmat. Vuonna 2011 myyntisaamisten kiertonopeus oli 146,56 päivää, kun toimialan mediaani kuitenkin näytti 23 päivää eikä yläkvartaalikaan yltänyt kuin 46 päivään.

Ostovelkojen kiertoaika kuitenkin näyttää olevan muihin yrityksiin verrattuna normaalilla tasolla, eikä niiden maksuja ole pyritty lykkäämään.

Z-luku

Erkki K. Laitisen kolmen muuttujan Z-luvun kriittinen arvo on 18 ja kun arvo puoltaa tätä alemmas, yrityksen toiminta ei todennäköisesti jatku häiriöttömästi vaan ajaututaan jonkinlaiseen rahoitukselliseen kriisiin.

Kalusteikko Oy:n Z-luku näytti vuonna 2007 jo arvoa 6,23 eli kriittinen raja oli jo alitettu. Vuonna 2011 Z-luku oli painunut jo miinukselle arvolla – 6,22.

Kassavirtalaskelmat

Kassavirtalaskelmia tulkittaessa kiinnitetään huomioita jäämiin, joista nähdään, mihin yrityksen tulorahoitus on riittänyt. Kassavirtalaskelman jäämistä voidaan myös laskea tunnuslukuja tulkinnan helpottamiseksi. Laskelmien avulla voidaan yrityksen maksuvalmiutta tarkastella tarkemmin, koska pk-yrityksissä Quick ratio ja Current ratio eivät anna täysin luotettavaa kuvaa. Yleensä suositellaankin maksuvalmiuden tilaa varmistettavan kassavirtalaskelmien avulla.

En nähnyt tunnuslukujen laskemisen kuitenkaan tuovat lisäarvoa sen tulkintaan tässä tapauksessa, koska toimintajäämä, rahoitusjäämä sekä investointijäämä

olivat miinuksella jokaisella tilikaudella. Kalusteikko Oy:n tulorahoitus ei ole siis riittänyt edes lyhytvaikutteisten menojen maksamiseen, vaan on jouduttu turvautumaan omaan sekä vieraaseen pääomaan. Yrityksen toiminta ei siis ole ollut kannattavaa. Vuosina 2009 – 2011 toimintaa on jouduttu rahoittamaan jopa pääomalainalla, jolla konkurssitilanteessa on kaikkia muita velkoja huonompi etuoikeus. Tällainen velka maksetaan konkurssipesästä siis vasta sitten, kun muut velat on maksettu.

5.3 Johtopäätökset

Kalusteikko Oy:n toiminta ei ole ollut kannattavaa tilikausina 2007 – 2011 ja konkurssiin ajautuminen oli odotettavissa edellä läpikäytyjen tunnuslukujen arvojen johdosta. Nähtävillä on eräänlainen ketjureaktio: kannattavuuden heikentyessä ja tulorahoituksen loppuessa heikentyvät myös maksuvalmius ja vakavaisuus, koska liiketoimintaa joudutaan rahoittamaan omalla sekä vieraalla pääomalla.

Kalusteikko on juuri ja juuri pysytellyt hengissä vuoteen 2012, jolloin toiminta viimein päättyi konkurssiin. Pääomalainaa on jouduttu ottamaan, että oma pääoma on saatu osakeyhtiölain edellyttämälle tasolle, joka olisi vuonna 2009 ollut muuten jo miinuksella.

6 Tilinpäätösanalyysi Kaluste Halmekari Oy

Kaluste Halmekari Oy oli iittiläinen perheyritys, jonka tehdas sijaitsi Kausalassa. Yhtiön toimialana oli muiden huonekalujen valmistus, joka käsitti kokopuusta valmistetut sohvaryhmät, sohvakalusteet ja keinutuolit. Yritys ehti toimia yli 60 vuotta ennen konkurssia työllistäen noin 12 henkilöä. Vielä vuonna 2009 YLE uutisoi Kaluste Halmekarin menestymistä mutta vain kolme vuotta myöhemmin, yritys ajautui konkurssiin. (Partanen 2009.)

Ennen tarkempaa tutkimista ja analysointia myös Halmekarin tilinpäätöksiä silmäilemällä voidaan ainakin havaita, että tilikaudella 2007 liiketoiminnasta on syntynyt voittoa, toisin kuin muina tilikausina. Ostojen vähenemisessä on nähtävillä samanlainen ilmiö kuin Kalusteikko Oy:llä; ne ovat lähes puolittuneet vuo-

teen 2011 mennessä. Henkilöstökulut ovat kuitenkin pysyneet vuoden 2007 tasolla. Merkittävin muutos on vuodesta 2010 vuoteen 2011, jolloin henkilöstökulut olivat laskeneet noin 67 000 euroa. Henkilöstökuluihin vaikuttaa osaltaan ainakin henkilökunnan vähentäminen 12 työntekijästä 10 työntekijään.

Kaluste Halmekarin taseesta kiinnittää ensimmäisenä huomiota oman pääoman määrään. Oma pääoma on muodostunut negatiiviseksi vuonna 2009, eikä tilintarkastuskertomuksen mukaan yritys ole ryhtynyt osakeyhtiölain edellyttämiin toimenpiteisiin oman pääoman menettämistä. Osakeyhtiölain mukaan hallituksen olisi viipymättä tehtävä osakepääoman menettämistä rekisteri-ilmoitus havaitessaan yhtiön oman pääoman negatiivisuuden (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624). Tilintarkastuskertomuksessa on tilikaudella 2010 huomautus, ettei mainittuihin toimenpiteisiin ole ryhdytty. Vierasta pääomaan on siis Kaluste Halmekarin taseessa omaa pääomaan enemmän.

Seuraavaksi käydään läpi Kaluste Halmekarin tilinpäätöksiin tehdyt oikaisut, tunnuslukujen ja kassavirtalaskelmien tulokset sekä tehdään johtopäätökset.

6.1 Tilinpäätösten oikaisut

Kaluste Halmekari Oy:n tuloslaskelman oikaisut koostuivat erien uudelleenjärjestelyistä, koska myös Halmekari oli laatinut poistot elinkeinoverolain sallimina maksimipoistoina eikä liitetiedoista käynyt ilmi muitakaan seikkoja, jotka olisivat antaneet oikaisuille aiheita.

Halmekarin taseessa sen sijaan oli enemmänkin oikaisun tarvetta. Taseeseen oli aktivoitu aineettomia oikeuksia, joihin liitetiedoista ei löytynyt perustetta, joten erä poistettiin taseen vastaavista sekä omasta pääomasta tilikausilta 2007 – 2011. Taseeseen muihin aineettomiin hyödykkeisiin oli aktivoitu atk-ohjelma tilikautena 2000. Kirjanpitolautakunnan suosituksen mukaan muut aineettomat hyödykkeet, joihin atk-ohjelmakin lukeutuu, on pääsääntöisesti poistettava viiden vuoden kuluessa, ellei pidempää poistoaikaa (max. 20 vuotta) voida erityisestä syystä pitää hyvän kirjanpitolavan mukaisena. Liitetiedoissa ei ollut atk-ohjelmien pidemmälle poistoajalle esitetty perusteita, joten erä päätettiin poistaa kokonaisuudessaan tilikausien 2007 – 2011 taseen vastaavista sekä omasta pääomasta.

Kaluste Halmekari Oy:llä oli käytössä myös factoring-rahoitus, jonka johdosta factoroidut myyntisaamiset on lisätty taseen myyntisaamisiin sekä lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin tilikausilla 2007 – 2011.

Myös Halmekarin taseen muut velat on käsitelty korottomina lyhytaikaisina velkoina erittelyn korottomaan ja korolliseen puuttuessa.

Pääpiirteittäin uskon tilinpäätösten antaman informaation oikeellisuuteen ja myös suoritettu tilintarkastus puoltaa tätä. Kummastusta kuitenkin herätti siirtosaamisten puuttuminen tilikaudella 2010. Johtopäätöksiä tehdessä on myös huomioitava, että tilikaudella 2011 ei ollut saatavilla liitetietoja, joten factoring-rahoituksen oikaisu on tekemättä siihen tarvittavien tietojen puuttuessa. Tämä tietysti heikentää tilikauden vertailukelpoisuutta ja vääristää tunnusluvuista saatuja arvoja.

6.2 Tunnuslukujen ja kassavirtalaskelmien tulkinta

Kaluste Halmekarin taloudellisia toimintaedellytyksiä mitattiin myös useilla tunnusluvuilla. Näiden tunnuslukujen arvot käydään seuraavaksi läpi ja tarkastellaan maksuvalmiutta myös kassavirtalaskelman avulla.

Kannattavuus

Kaikista kannattavuuden tunnusluvuista on nähtävillä sama trendi: vuonna 2007 ollaan vielä plussan puolella ja sen jälkeen arvot ovat vaihdelleet heilurimaisesti vuodesta toiseen.

Kaluste Halmekarin käyttökateprosentti oli 5,08 % vuonna 2007. Tämän jälkeen arvo onkin painunut Kalusteikko Oy:n tavoin miinukselle ja käyttökateen todellinen romahdus tapahtui vuonna 2011, jolloin arvo oli - 8,31 %.

Sijoitetun pääoman tuottoprosentin, rahoitustuloksen sekä kokonaispääoman tuottoprosentin tarinat ovat lähes samanlaiset. Kummastusta tosin herätti sijoitetun pääoman tuottoprosentin, vuoden 2011 arvo, joka oli – 77,17 %, koska toimialan alakvartaali oli vain – 43,20 %. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin tulkintaa tosin heikentää se, ettei jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan ole voitu luotettavasti tehdä.

Maksuvalmius

Quick ratio on ollut Kalusteikko Oy:tä pääasiassa heikolla tasolla vuosina 2008 – 2011 (esimerkiksi 0,17 vuonna 2011). Tyydyttävälle tasolle selvittiin ainoastaan vuonna 2007, arvolla 0,56.

Current ratioissa on vuosina 2007 – 2010 oltu tyydyttävällä tasolla ja arvo on laskenut heikoksi viimeisenä tarkastelu vuotena eli 2011 (0,96).

Vakavaraisuus

Erkki K. Laitisen mukaan omavaraisuusasteen kriittinen raja on 10 %. Myös Kaluste Halmekari on alittanut tämän rajan vuonna 2008. Viimeisenä tarkastelu vuotena omavaraisuusaste oli – 26,00 %. Yrityksellä on siis vierasta pääomaa paljon enemmän kuin omaa pääomaa. Kaluste Halmekari Oy on menettänyt oman pääomansa jo vuonna 2009, eikä osakeyhtiölain määräämiin toimiin oman pääoman menettämisestä ollut tilintarkastuskertomuksen mukaan ryhdytty.

Kaluste Halmekarin suhteellinen velkaantuneisuus on ollut Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan hyvällä tasolla vuosina 2007 – 2010, kunnes tilikautena 2011 arvo oli tyydyttävä 57,60 %.

Kasvu ja tehokkuus

Halmekarin liikevaihdon kehityksessä on havaittavissa selvää taantumista ja kovimmat muutokset ovat olleet 2009 liikevaihdon laskiessa – 17,22 % edelliseen vuoteen verrattuna sekä 2011, jolloin laskua oli ollut – 23,87 %.

Myyntisaamiset ovat kiertäneet Kaluste Halmekari Oy:ssä tehokkaammin, ehkä maksuehtoja on kiristetty, että rahat saadaan nopeammin yrityksen käyttöön.

Ostovelkojen kiertoajasta voidaan huomata, että Erkki K. Laitisen mainitsema 100 päivän poikkeuksellisuusraja ylittyy vuosina 2010 ja 2011. Tätä voitaisiin siis pitää konkurssin oireena, muiden ilmenneiden oireiden joukossa.

Z-luku

Halmekarin Z-luku ylitti vielä asetetun kriittisen arvon täpärästi vuonna 2007 luvun ollessa 24,11. Vuoden 2008 arvo oli jo laskenut surkean tasolle ja vuonna 2011 Z-luku oli – 31,32.

Kassavirtalaskelmat

Kassavirtalaskelmasta nähdään, että yrityksen maksuvalmius on ollut Kalusteikko Oy:tä paremmalla tasolla: toimintajäämä on ollut plussalla jokaisella tilikaudella. Vuosina 2008 ja 2009 myynnistä saatavat tulot ovat loppuneet rahoituskulujen maksamisen jälkeen ja rahoitusjäämä jäi miinukselle. Muulloin rahaa on jäänyt myös investointeihin, joita ei kyllä vuonna 2011 ole tehty.

6.3 Johtopäätökset

Kannattavuuden tunnuslukujen perusteella Kaluste Halmekari Oy on ollut suhteellisen kannattamaton yritys Kalusteikko Oy:n tapaan, vaikka vuoden 2007 luvut antoivat joissain tunnusluvuissa jopa hyviäkin arvoja, kuten kokonaispääoman tuotto prosentissa saatu arvo 12,10 % luokitellaan hyväksi. Myös käyttökate prosentissa oltiin toimialan mediaanin tasolla eikä sijoitetun pääoman tuotto prosenttinaan näytellyt heikon roolia arvon ollessa 19,32 %. Tilikausien 2008 – 2011 tunnuslukujen arvot kuitenkin osoittavat, että Kalusteikko Halmekari on kannattamaton yritys.

Maksuvalmiuden tunnusluvut Quick ja Current ratio antoivat heikon kuvan yrityksen kyvyistä selviytyä maksuistaan ajallaan. Kassavirtalaskelman avulla oli kuitenkin nähtävissä todellisuus: rahat ovat riittäneet toiminnan pyörittämiseen paremmin kuin tilinpäätöshetken tilanne antaa ymmärtää.

Tunnuslukujen romahduksen perusteella voitaisiin melkein päätellä, että Kaluste Halmekari oli kannattava yritys ennen vuoden 2008 lamaa, mutta taantuma veti siltäkin maton alta ja toiminta kariutui.

7 Yhteenveto ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön päätavoitteena oli selvittää tilinpäätösanalyysin konkurssin ennustamiskykyä sekä arvioida työhön valittujen tunnuslukujen toimimista ennustamisen apuvälineinä. Toissijaisena tavoitteena oli selvittää, mitä tietoa tilinpäätösanalyysi tarjoaa sekä miten yrityksen johto hyötyy niistä. Tähän tavoitteeseen etsittiin vastauksia kirjallisuudesta.

7.1 Projektin eteneminen

Tämä projekti koostui teoriaosuuden kokoamisesta, johon empiirinen osuus tukeutui. Empiirisessä osiossa konkurssiyrietysten tilinpäätöstiedot oikaistiin Yritystutkimus ry:n ohjeistusten mukaan. Oikaistuja tuloslaskelmista ja taseista laskettiin tunnuslukuja, joiden oli todettu ennustavan konkurssia. Kassavirtalaskelmien avulla yritysten dynaamista maksuvalmiutta eli tulo-rahoituksen riittävyyttä voitiin tarkastella yksittäisiä tunnuslukuja paremmin.

Teoriaosuuden kokoaminen yhtenäiseksi tietopaketti-ksi tuotti enemmän haasteita, kuin odotin. Tilinpäätösanalyysille on tyypillistä, että analyysoijan mukaan, asioita tarkastellaan eri näkökulmista, mikä on kenellekin tärkeää. Esimerkiksi luotonantaja on kiinnostunut yrityksen vakavaraisuudesta eli kyvystä selviytyä maksuvelvoitteista pidemmällä aikavälillä, tavarantoimittajat taas erityisesti maksuvalmiudesta. Osakkeenomistajia kiinnostaa ensisijaisesti yrityksen pitkän aikavälin kannattavuus ja sijoitetulle pääomalle saatava tuotto. Tutkittaessa konkurssiyrietyksiä on kuitenkin selvää, että kaikkien taloudellisten toimintaedellytystekijöiden mukaan ottaminen on tärkeää kokonaisvaltaisen kuvan saamiseksi.

Empiirisen aineiston kokoaminen oli mielenkiintoista ja tunnusluvuista saadut arvot jopa yllättivät radikaalien muutosten vuoksi. Tunnuslukujen saamat, osittain erittäin heikotkin arvot johtuvat oletettavasti koko toimialan heikosta taloudellisesta tilanteesta. Toimialan heikko tilanne yllätti myös minut; en ollut sen tarkemmin siihen tutustunut yrityksiä valitessani. Totuus kuitenkin paljastui siinä vaiheessa, kun kohdeyritysten tunnusluvut oli laskettu ja lähdin etsimään vertailutietoa alan muista yrityksistä.

Kerättyä tutkimusaineistoa voidaan mielestäni pitää luotettavana, koska yritysten tilinpäätöksistä ei selvinnyt mitään erityisiä seikkoja, jotka olisivat antaneet aiheetta epäilyille. Tunnuslukuja laskettiin viideltä peräkkäiseltä tilikaudelta, jolloin niitä voitiin luotettavammin analysoida. Tilinpäätösten oikaisuja varjosti liitetietojen puutteellisuus, mutta mainitut seikat eivät merkittävästi heikentäneet yritysten vertailukelpoisuutta. Tunnuslukujen vertaaminen Finnveran laatimaan tilinpäätöstilastoon tuntui luontevalta, koska tunnuslukujen laskemisessa oli käytetty myös Yritystutkimus ry:n laskentakaavoja.

Tämän projektin aloittaminen tuntui hankalalta, eikä mistään tuntunut saavan otetta. Osaltaan työn tekemistä varjosti tiukka aikataulu, jonka olin määritellyt niin, että minulla oli aikaa noin kolme kuukautta. Tämän vuoksi aikaa pohdiskelelle oli vähän ja työn laatu kärsi.

7.2 Tavoitteiden saavuttaminen

Opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin mielestäni hyvin; työhön valitut tunnusluvut ennustivat konkurssia toivotusti. Toisaalta toimialan heikko taloudellinen tilanne yleisellä tasollakin ehkä kärjisti tunnusluvuista saatuja tuloksia. Tilinpäätösanalyysistä saatavat tiedot ja johdon hyödyt selvisivät teoriaosuudessa. Johdon on siis mahdollista hyödyntää tilinpäätösanalyysiä konkurssiriskin havaitsemiseen sekä yleisestikin yrityksen kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden seuraamiseen. Yleensä kuitenkin johdon tekemässä analyysissä on kyse yritystutkimuksesta käytössä olevan sisäisen informaation vuoksi. Tilinpäätösanalyysistä puhutaan yleisemmin silloin, kun yrityksen menestymistä tarkastelee yrityksen ulkopuolinen analyysoija.

Opinnäytetyöhön valittujen tunnuslukujen avulla on mahdollista ennustaa tuleva konkurssi; kohdeyrityksien kohdalla konkurssin merkit näkyivät jo tilikausien 2007 – 2008 luvuista. Erityisesti kannattavuuden tunnusluvuista oli selvät merkit havaittavissa jo vuosia ennen konkurssia. Quick ratio ja Current ratio eivät todistettavasti sovi pk-yritysten maksuvalmiuden tarkkailuun; kassavirtalaskelma antoi tilanteesta erilaisen kuvan.

Tilinpäätösanalyysin laatiminen yrityksen ulkopuolisena tarkastelijana on kuitenkin haastava tehtävä, kun kaikkea tarpeellista tietoa yrityksestä ei ole käytet-

tävissä ja oikaisut joudutaan usein laatimaan vajaiden liitetietojen perusteella. Tilintarkastusmerkintä antaa kuitenkin tietynlaisen merkin tilinpäätöksen oikeellisuudesta. Yrityksen johto voi saada merkittävää lisätietoa tilinpäätösanalyysin avulla, koska sen käytettävissä on kaikki mahdollinen tieto yrityksen toiminnasta.

7.3 Yhteenveto

Kalusteikko Oy:n tilanne Halmekariin verrattuna vaikutti siltä, että yrityksen toiminta on ollut kannattamatonta jo ennen lamaa. Halmekarin luvuissa taas oli nähtävissä selvä notkahdus vuonna 2008, jolloin lama alkoi. Tarkastelujakso itsessään toi jo haasteita konkurssiyritysten analysointiin laman vaikutuksien myötä. Yrityksien toiminnasta ennen lamaa olisi saanut laajemman kuvan, jos tarkastelujaksoksi olisi valinnut kymmenen viimeistä tilikautta. Myös haastatteleamalla yritysten johtohenkilöitä olisi ollut mahdollista saada tietoja myös tilanteeseen vaikuttaneista sisäisistä tekijöistä.

Huonekaluala riutuu edelleen laman kourissa, ja yritykset ovat yrittäneet pysyä hengissä pahimman yli mutta tilanne näyttää jatkuneen. Laman vaikutukset näkyivät selvästi myös Kalusteikko Oy:n sekä Kaluste Halmekari Oy:n tilinpäätöksissä. Muiden huonekalujen valmistuksen heikko taloudellinen tilanne näkyi selvästi sekä tutkimuksen kohteena olevista yrityksistä että Finnveran vertailutiedoissa. Toimintansa lopettaneiden yritysten määrä tulee tulevaisuudessakin olemaan aloittaneita suurempi, jos tilannetta ei saada kohenemaan. Huonekaluteollisuudesta onkin tätä vauhtia tulossa marginaalinen ala Suomessa.

Huonekaluala on kyllä pienyritysvoittoinen ja useimmat yritykset ovat perheyri-tyksiä, ehkä tämä on motivoinut yrittäjiä pyrkimään eteenpäin huonosta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Usko paremmasta huomisesta on pitänyt yrityksiä pitkään hengissä. Toisaalta, koska konkurssi yleensä aiheuttaa tappioita yrityksen kaikille sidosryhmille, olisi säästyttävä ehkä vähemmällä, jos toiminta olisi lopetettu ajoissa vapaaehtoisesti.

Yritysten toiminnan jatkumisen edellytyksiä tulisikin tutkia tarkemmin ja pohtia, kannattaako kannattamatonta yritystä pitää hengissä vieraalla sekä omalla

pääomalla ja tehdä kaikille osapuolille suuremmat tappiot, kuin jos luovuttaisi ajoissa ja selviäisi pienemmillä vahingoilla.

Tilinpäätösanalyysin avulla on siis mahdollista saada tärkeää tietoa yrityksen taloudellisista toimintaedellytyksistä ja myös pienempien pk-yritysten kannattaisi hyödyntää siitä saatavia tietoja.

Kuvat

Kuva 3.1. Tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja yritystutkimus, s. 16

Kuva 3.2. Tilinpäätösanalyysin vaihejako, s. 22

Kuva 3.3. Tilinpäätöksen perusteella pääteltävät taloudelliset toimintaedellytykset, s. 30

Kuva 3.4. Kassavirtalaskelma, s. 41

Kuva 4.1. Toimintaedellytysten terveyskolmio, s. 44

Kuva 4.2. Eri analyysimuodot konkurssitutkimuksessa, s. 47

Lähteet

Huonekaluteollisuus 2011. Toimialaraportti.

http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/1344/huonekaluteollisuus_2011_web.pdf

Luettu 3.2.2013.

Kauppalehti 2011. Kolmen muuttujan Z-luku.

<http://www.kauppalehti.fi/balance/ohjeet/kolmen+muuttujan+z-luku/20110365615> Luettu 7.4.2013.

Kinnunen, J., Laitinen, E. K., Laitinen, T., Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2006.3., korjattu painos. Mitä on yrityksen taloushallinto? Keuruu: KY-Palvelu Oy.

Kirjanpidon ABC. Taloushallintoliitto.

http://www.taloushallintoliitto.fi/tilitoimistot/kirjanpidon_abc/ Luettu 31.3.2013.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339> Luettu 19.3.2013.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336#L3P1> Luettu 27.2.2013.

Konkurssilaki 20.2.2004/120. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040120> Luettu 6.4.2013.

Koski, T. 2012. Kassa on kuningas. Tilisanomat 5/2012. 25.

Laitinen, E. K. 1990. Konkurssin ennustaminen. Sundom: Vaasan Yritysinformaatio Oy.

Laitinen, E. K. 2002. Strateginen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum Media Oy.

Laitinen, E. K. & Laitinen, T. 2004. Yrityksen rahoituskriisin ennustaminen. Helsinki: Talentum Media Oy.

Laitinen, E. K. & Luotonen, E. 1996. Mitä tilinpäätös kertoo? Vantaa: Tumma-vooren Kirjapaino Oy.

Laitinen, E. K. & Suvas, A. Eurooppalaiset konkurssit ovat ennustettavissa. Tilisanomat 4/2012. 36 – 39.

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2009. 6., uudistettu painos. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: WSOYpro OY.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2000. 3., uudistettu painos. Tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: WSOY.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624#L8P6> Luettu 31.3.2013.

Partanen, K. 2009. Halmekarin perheyritys menestyy Kausalassa.

http://yle.fi/uutiset/halmekarin_perheyritys_menestyy_kausalassa/5911027 Luettu 1.4.2013.

Salmi, I. 2004. 2., uudistettu painos. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita Publishing Oy.

Suojanen, K., Savolainen, M. & Sirainen, A. 2006. 4. painos. Opi yhtiöoikeutta lisää. Helsinki: KS-Kustannus Oy.

Tilastokeskus 2013a. http://www.stat.fi/til/konk/2013/01/konk_2013_01_2013-02-28_tie_001_fi.html. Luettu 14.4.2013.

Tilastokeskus 2013b. Toimialaluokitus 2008.

<http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/31.html> Luettu 8.4.2013.

Toimiala Online 2013. <http://www2.toimialaonline.fi/> Luettu 14.4.2013.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Walden, R. 2009. Taloudellisten ongelmien havaitseminen. Tilisanomien tilaajapalvelut. <http://www.tilisanomat.fi/node/527> Luettu 11.3.2013.

Walden, R. 2012. Kassavirtojen merkitys suhdanteissa. Tilisanomien tilaajapalvelut. <http://www.tilisanomat.fi/node/1739> Luettu 19.3.2013.

Yritystutkimus ry. 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudamus Helsinki University Press.

Virallisen tuloslaskelman ja taseen kaavat**TULOSLASKELMA:****LIKEVAIHTO****Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)****Valmistus omaan käyttöön (+)****Liiketoiminnan muut tuotot****Materiaalit ja palvelut**

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana

Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)

Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut**LIKEVOITTO (-TAPPIO)****Rahoitustuotot ja – kulut**

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

Tuotot osuuksista omistusyhteyksissä

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Muut korko- ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Saman konsernin yrityksiltä

Muille

VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ**Satunnaiset erät**

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA**Tilinpäätössiirrot**

Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)

Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)

Tuloverot

Tilikauden verot

Laskennalliset verot

Muut välittömät verot**TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)**

TASE:

Vastaavaa

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

- Kehittämismenot
- Aineettomat oikeudet
- Liikearvo
- Muut pitkävaikutteiset menot
- Ennakkomaksut

Aineelliset hyödykkeet

- Maa- ja vesialueet
- Omistetut
- Vuokraoikeudet
- Rakennukset ja rakennelmat
- Omistetut
- Vuokraoikeudet
- Koneet ja kalusto
- Muut aineelliset hyödykkeet
- Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Sijoitukset

- Osuudet saman konsernin yrityksissä
- Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- Osuudet omistusyhteisyyksissä
- Saamiset omistusyhteisyyksiltä
- Muut osakkeet ja osuudet
- Muut saamiset

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

- Aineet ja tarvikkeet
- Keskeneräiset tuotteet
- Valmiit tuotteet / tavarat
- Muu vaihto-omaisuus
- Ennakkomaksut

Saamiset

Pitkäaikaiset

- Myyntisaamiset
- Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- Saamiset omistusyhteisyyksiltä
- Lainasaamiset
- Laskennalliset verosaamiset
- Muut saamiset
- Siirtosaamiset

Lyhytaikaiset

- Myyntisaamiset
- Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- Saamiset omistusyhteisyyksiltä
- Lainasaamiset
- Laskennalliset verosaamiset
- Muut saamiset
- Siirtosaamiset

Rahoitusarvopaperit

- Osuudet saman konsernin yrityksissä
- Muut osakkeet ja osuudet
- Muut arvopaperit

Rahat ja pankkisaamiset

Vastaavaa yhteensä

Vastattavaa

OMA PÄÄOMA

Osake-, osuus- tai muu
vastaava pääoma

Ylikurssirahasto

Arvonkorotusrahasto

Käyvän arvon rahasto

Vararahasto

Muut rahastot

Yhtiöjärjestyksen / sääntöjen
mukaiset rahastot
Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto
(tappio)

Tilikauden voitto (tappio)

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN

KERTYMÄ

Poistoero
Vapaaehtoiset varaukset

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset
Verovaraukset
Muut pakolliset varaukset

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Pääomalainat
Joukkovelkakirjalainat
Vaihtovelkakirjalainat
Lainat rahoituslaitoksilta
Eläkelainat
Saadut ennakot
Ostovelat
Rahoitusvekselit
Velat saman konsernin
yrityksille
Velat omistusyhteys-
yrityksille
Laskennalliset verovelat
Muut velat
Siirtovelat

Lyhytaikainen

Pääomalainat
Joukkovelkakirjalainat
Vaihtovelkakirjalainat
Lainat rahoituslaitoksilta
Eläkelainat
Saadut ennakot
Ostovelat
Rahoitusvekselit
Velat saman konsernin
yrityksille
Velat omistusyhteys-
yrityksille
Laskennalliset verovelat
Muut velat
Siirtovelat

Vastattavaa yhteensä

Oikaistun tuloslaskelman ja taseen kaavat**TULOSLASKELMA:****LIKEVAIHTO****Liiketoiminnan muut tuotot****LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ**

- Aine- ja tarvikekäyttö
- Ulkopuoliset palvelut
- Henkilöstökulut
- Laskennallinen palkkorjaus
- Liiketoiminnan muut kulut
- Valmisteveraston lisäys (-) / vähennys (+)

KÄYTTÖKATE

- Suunnitelman mukaiset poistot
- Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä
- Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

LIKETULOS

- Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista
- Muut korko- ja rahoitustuotot
- Korkokulut ja muut rahoituskulut
- Kurs sierot (+/-)
- Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset
- Välittömät verot

NETTOTULOS

- Satunnaiset tuotot
- Satunnaiset kulut

KOKONAISTULOS

- Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)
- Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)
- Laskennallinen palkkorjaus
- Käyvän arvon muutokset (+/-)
- Muut tuloksen oikaisut (+/-)

TILIKAUDEN TULOS

TASE:

PYSYVÄT VASTAAVAT

Kehittämismenot
Liikearvo
Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet yhteensä

Maa- ja vesialueet
Rakennukset ja rakennelmat
Koneet ja kalusto
Muut aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

Sisäiset osakkeet ja osuudet
Muut osakkeet ja osuudet
Sisäiset saamiset
Muut saamiset ja sijoitukset

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä

Leasingomaisuus

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Aineet ja tarvikkeet
Keskeneräiset tuotteet
Valmiit tuotteet
Muu vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus yhteensä

Myyntisaamiset
Sisäiset myyntisaamiset
Muut sisäiset myyntisaamiset
Muut saamiset

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

Rahat ja rahoitusarvopaperit

Vastaavaa yhteensä

OMA PÄÄOMA

Osake- tai muu peruspääoma
Ylikurssi-, vara- ja arvonorotusrahasto
Käyvän arvon rahasto
Muut rahastot
Kertyneet voittovarot
Tilikauden tulos
Pääomalainat

Taseen oma pääoma yhteensä

Poistoero
Vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja varaukset yhteensä

Oman pääoman oikaisut

Oikaistu oma pääoma yhteensä

VIERAS PÄÄOMA

Pääomalainat
Lainat rahoituslaitoksilta
Eläkelainat
Saadut ennakot
Sisäiset velat
Muut pitkäaikaiset velat

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä

Laskennallinen verovelka

Pakolliset varaukset

Leasingvastuut

Korolliset lyhytaikaiset velat
Saadut ennakot
Ostovelat
Sisäiset ostovelat
Muut sisäiset korolliset velat
Muut sisäiset korottomat velat
Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä

Oikaistu vieras pääoma yhteensä

Vastattavaa yhteensä

Kalusteikko Oy:n oikaistut tuloslaskelmat ja taseet

OIKAISTU TULOSLASKELMA – KALUSTEIKKO OY	2011	2010	2009	2008	2007
LIIVEVAIHTO	536463,64	553624,73	911935,82	1004237,39	998171,31
Liiketoiminnan muut tuotot	991,28	35846,68	0,00	0,00	7995,91
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	537454,92	589471,41	911935,82	1004237,39	1006167,22
Aine- ja tarvikekäyttö	-235712,14	-220362,17	-451454,69	-577176,02	-497957,24
Ulkopuoliset palvelut	-25650,04	-26866,50	-48091,75	-60287,30	-70367,82
Henkilöstökulut	-99003,76	-114264,41	-164906,46	-178672,25	-182906,85
Liiketoiminnan muut kulut	-175986,68	-167848,24	-252316,07	-218249,81	-274918,49
Valmisteveraston lisäys/vähennys +/-	-45397,00	-67855,00	-25170,00	28372,00	10175,00
KÄYTTÖKATE	-44294,70	-7724,91	-30003,15	-1775,99	-9808,18
Suunnitelman mukaiset poistot	-6439,00	-8667,00	-11556,00	-14025,00	-16755,00
LIIKETULOS	-50733,70	-16391,91	-41559,15	-15800,99	-26563,18
Muut korko- ja rahoitustuotot	497,88	0,00	1895,66	1051,16	0,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-15087,92	-14868,48	-11460,04	-27730,91	-30356,09
Välittömät verot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NETTOTULOS	-65323,74	-31260,39	-51123,53	-42480,74	-56919,27
KOKONAISTULOS	-65323,74	-31260,39	-51123,53	-42480,74	-56919,27
TILIKAUDEN TULOS	-65323,74	-31260,39	-51123,53	-42480,74	-56919,27

OIKAISTU TASE – KALUSTEIKKO OY	2011	2010	2009	2008	2007
Vastaavaa					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Maa- ja vesialueet	1962,08	1962,08	1962,08	1962,08	1962,08
Koneet ja kalusto	19321,19	26004,09	34671,09	42080,09	50270,59
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	21283,27	27966,09	36633,17	44042,17	52232,67
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	46516,00	52625,00	49499,00	70925,00	74924,00
Keskeneräiset tuotteet	21329,00	15544,00	48330,00	17006,00	46714,00
Valmiit tuotteet	154371,00	205553,00	240622,00	297116,00	239036,00
Vaihto-omaisuus yhteensä	222216,00	273722,00	338401,00	385047,00	360674,00
Myyntisaamiset	215401,30	147492,38	139777,85	237719,54	205365,80
Muut saamiset	14069,36	10935,48	21685,06	13361,76	11803,53
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	229470,66	158427,86	161462,91	251081,30	217169,33
Rahat ja rahoitusarvopaperit	2345,54	3751,85	4079,76	3499,39	4150,51
Vastaavaa yhteensä	475315,47	463867,88	540576,84	683669,86	634226,51
OMA PÄÄOMA					
Osake- tai muu peruspääoma	2522,82	2522,82	2522,82	2522,82	2522,82
Kertyneet voittovarot	-51648,76	-20388,37	30735,16	76500,90	142645,17
Tilikauden tulos	-65323,74	-31260,39	-51123,53	-42480,74	-56919,27
Pääomalainat	116972,50	51648,76	20388,37	0,00	0,00
Taseen oma pääoma yhteensä	2522,82	2522,82	2522,82	36542,98	88248,72
Oikaistu oma pääoma yhteensä	2522,82	2522,82	2522,82	36542,98	88248,72
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalainat	38027,50	68351,24	49611,63	0,00	0,00
Lainat rahoituslaitoksilta	180428,38	150391,98	182465,71	157225,31	4531,14
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	218455,88	218743,22	232077,34	157225,31	4531,14
Korolliset lyhytaikaiset velat	183763,12	100806,20	116131,76	143108,86	264782,76
Ostovelat	18892,20	36725,17	47333,65	118604,13	67104,66
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	51681,45	105070,47	142511,27	228188,58	209559,23
Lyhytaikainen vieraspääoma yhteensä	254336,77	242601,84	305976,68	489901,57	541446,65
Oikaistu vieras pääoma	472792,65	461345,06	538054,02	647126,88	545977,79
Vastattavaa yhteensä	475315,47	463867,88	540576,84	683669,86	634226,51

Kaluste Halmekari Oy:n oikaistut tuloslaskelmat ja taseet

OIKAISTU TULOSLASKELMA – KALUSTE HALMEKARI OY	2011	2010	2009	2008	2007
LIIVEVAIHTO	446511,96	586492,47	600695,52	725693,54	734290,93
Liiketoiminnan muut tuotot	56,89	2753,02	2047,27	3682,98	5613,86
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	446568,85	589245,49	602742,79	729376,52	739904,79
Aine- ja tarvikekäyttö	-116624,47	-143936,60	-161527,44	-246350,32	-240634,99
Ulkopuoliset palvelut	0,00	0,00	0,00	0,00	-2712,32
Henkilöstökulut	-273996,43	-340630,73	-345774,60	-370447,38	-336492,91
Liiketoiminnan muut kulut	-93069,52	-104885,07	-103324,09	-125475,55	-122443,70
KÄYTTÖKATE	-37121,57	-206,91	-7883,34	-12896,73	37620,87
Suunnitelman mukaiset poistot	-3102,01	-4576,01	-4961,34	-6468,45	-8184,61
LIIKETULOS	-40223,58	-4782,92	-12844,68	-19365,18	29436,26
Muut korko- ja rahoitustuotot	220,18	1254,86	1601,64	1730,10	2181,26
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-12696,84	-9276,90	-9966,86	-12697,88	-12217,01
Välittömät verot	0,00	0,00	0,00	0,00	-5146,89
NETTOTULOS	-52700,24	-12804,96	-21209,90	-30332,96	14253,62
KOKONAISTULOS	-52700,24	-12804,96	-21209,90	-30332,96	14253,62
TILIKAUDEN TULOS	-52700,24	-12804,96	-21209,90	-30332,96	14253,62

**OIKAISTU TASE –
KALUSTE HALMEKARI OY**

	2011	2010	2009	2008	2007
Vastaavaa					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Koneet ja kalusto	9306,07	12408,08	13564,09	18085,44	24113,90
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	9306,07	12408,08	13564,09	18085,44	24113,90
Muut osakkeet ja osuudet	1000,00	1000,00	1000,00	1000,00	1000,00
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	1000,00	1000,00	1000,00	1000,00	1000,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	89855,76	83654,74	73106,62	92863,29	83816,33
Keskeneräiset tuotteet	56033,92	58616,50	47626,10	33879,45	41919,89
Valmiit tuotteet	13705,50	18647,00	17228,00	12847,00	21325,00
Vaihto-omaisuus yhteensä	159595,18	160918,24	137960,72	139589,74	147061,22
Myyntisaamiset	28065,73	45541,16	71456,32	56167,80	73675,01
Muut saamiset	1299,40	0,10	3171,58	9794,33	10421,58
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	29365,13	45541,26	74627,90	65962,13	84096,59
Rahat ja rahoitusarvopaperit	4829,01	477,54	7916,17	4721,72	6463,53
Vastaavaa yhteensä	204095,39	220345,12	235068,88	229359,03	262735,24
OMA PÄÄOMA					
Osake- tai muu peruspääoma	8409,40	8409,40	8409,40	8409,40	8409,40
Muut rahastot	19900,00	19900,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet voittovarot	-28611,92	-15806,96	5402,94	35735,90	31482,28
Tilikauden tulos	-52700,24	-12804,96	-21209,90	-30332,96	14253,62
Taseen oma pääoma yhteensä	-53002,76	-302,52	-7397,56	13812,34	54145,30
Oman pääoman oikaisut	-72,02	-72,02	-512,02	-952,01	-1392,00
Oikaistu oma pääoma yhteensä	-53074,78	-374,54	-7909,58	12860,33	52753,30
VIERAS PÄÄOMA					
Lainat rahoituslaitoksilta	54526,88	40993,53	54991,07	60369,15	47963,05
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	1500,00	0,00	0,00	0,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	54526,88	42493,53	54991,07	60369,15	47963,05
Korolliset lyhytaikaiset velat	9465,51	50632,86	88700,56	62299,81	68244,08
Ostovelat	38529,15	39521,34	20285,42	18537,64	23055,07
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	154648,63	88071,93	79001,41	75292,10	70719,74
Lyhytaikainen vieraspääoma yhteensä	202643,29	178226,13	187987,39	156129,55	162018,89
Oikaistu vieras pääoma	257170,17	220719,66	242978,46	216498,70	209981,94
Vastattavaa yhteensä	204095,39	220345,12	235068,88	229359,03	262735,24

Kassavirtalaskelmat

KASSAVIRTALASKELMA KALUSTEIKKO OY		2011	2010	2009	2008	2007
	Liiketulos	-50733,70	-16391,91	-41559,15	-15800,99	-26563,18
+	Poistot ja arvonalentumiset	6439,00	8667,00	11556,00	14025,00	16755,00
=	Käyttökate	-44294,70	-7724,91	-30003,15	-1775,99	-9808,18
-/+	Toiminnallisen käyttöpääoman lis/väh	7379,90	19664,77	-20683,40	11843,85	-587,04
=	Toimintajäämä	-36914,80	11939,86	-50686,55	10067,86	-10395,22
+	Rahoitustuotot	497,88	0,00	1895,66	1051,16	0,00
-	Rahoituskulut	15087,92	14868,48	11460,04	27730,91	30356,09
=	Rahoitusjäämä	-51504,84	-2928,62	-60250,93	-16611,89	-40751,31
-/+	Investoinnit (netto)	243,90	0,00	-4147,00	-5834,50	-3494,50
-/+	Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten lis/väh	0,00	0,00	0,00	0,00	84,09
=	Investointijäämä	-51260,94	-2928,62	-64397,93	-22446,39	-44161,72
+/-	Pitkäaikaisen vieraan pääoman lis/väh	30036,40	-32073,73	25240,40	152694,17	-40831,04
+/-	Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lis/väh	-15181,77	-15325,56	-26977,10	-121673,90	99503,00
+/-	Pääomalainojen lis/väh	35000,00	50000	70000,00	0,00	0,00
-	Osingonjako/yksityiskäyttö	0,00	0,00	3285,00	9225,00	14355,00
=	Rahavarojen muutos	-1406,31	-327,91	580,37	-651,12	155,24
+	Rahavarat tilikauden alussa	3751,85	4079,76	3499,39	4150,51	3995,27
-	Rahavarat tilikauden lopussa	2345,54	3751,85	4079,76	3499,39	4150,51
=	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

KASSAVIRTALASKELMA KALUSTE HALMEKARI OY		2011	2010	2009	2008	2007
	Liiketulos	-40223,58	-4782,92	-12844,68	-19365,18	29436,26
+	Poistot ja arvonalentumiset	3102,01	4576,01	4961,34	6468,45	8184,61
=	Käyttökate	-37121,57	-206,91	-7883,34	-12896,73	37620,87
-/+	Toiminnallisen käyttöpääoman lis/väh	72225,46	17008,82	8067,01	20904,99	-6179,76
=	Toimintajäämä	35103,89	16801,91	183,67	8008,26	31441,11
+	Rahoitustuotot	220,18	1254,86	1601,64	1730,10	2181,26
-	Rahoituskulut	12696,84	6276,90	9966,86	12697,88	12217,01
-	Verot	0,00	0,00	0,00	0,00	5146,89
=	Rahoitusjäämä	22627,23	8779,87	-8181,55	-2959,52	16258,47
-/+	Investoinnit (netto)	0,00	-2980,00	0,00	0,00	-896,31
=	Investointijäämä	22627,23	5799,87	-8181,55	-2959,52	15362,16
+/-	Pitkäaikaisen vieraan pääoman lis/väh	12033,35	-12497,54	-5378,08	12406,10	-16455,70
+/-	Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lis/väh	-30309,11	-20640,96	16754,08	-1188,39	900,32
+/-	Oman pääoman maksullinen lis/väh (pl. osingonjako)	0,00	19900,00	0,00	0,00	0,00
-	Osingonjako/yksityiskäyttö	0,00	0,00	0,00	10000,00	10000,00
=	Rahavarojen muutos	4351,47	-7438,63	3194,45	-1741,81	-10193,22
+	Rahavarat tilikauden alussa	477,54	7916,17	4721,72	6463,53	16565,75
-	Rahavarat tilikauden lopussa	4829,01	477,54	7916,17	4721,72	6463,53
=	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tunnuslukujen tulokset

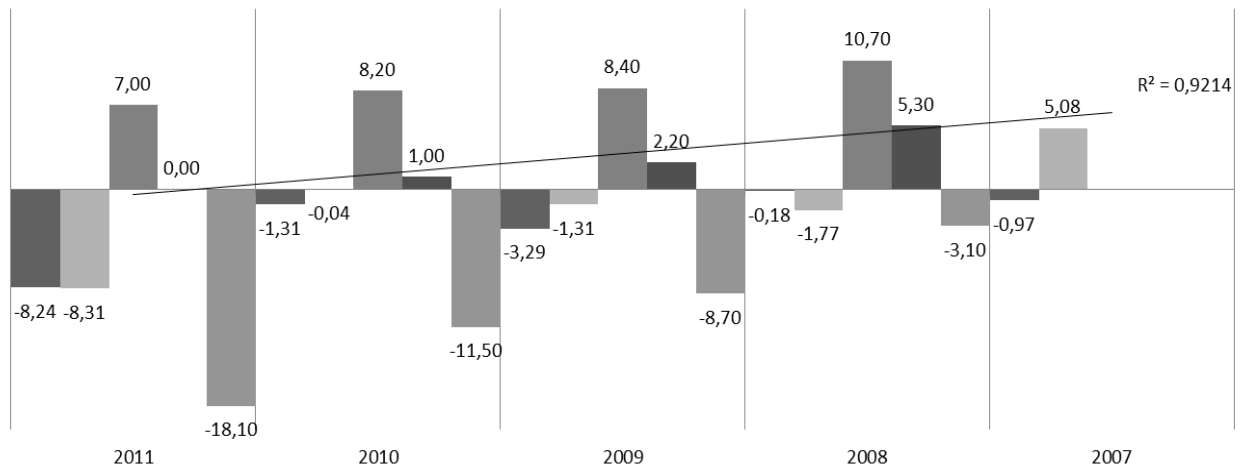
Käyttökateprosentti	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	-8,24	-1,31	-3,29	-0,18	-0,97
Kaluste Halmekari Oy	-8,31	-0,04	-1,31	-1,77	5,08
Sijoitetun pääoman tuotto prosentti	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	-13,82	-4,87	-11,54	-4,25	-7,30
Kaluste Halmekari Oy	-77,17	-3,09	-8,29	-11,58	19,32
Rahoitustulosprosentti	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	-10,96	-3,83	-4,34	-2,83	-3,99
Kaluste Halmekari Oy	-11,11	-1,40	-2,70	-0,33	3,03
Kokonaispääoman tuotto prosentti	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	-10,70	-3,26	-6,48	-2,24	-4,15
Kaluste Halmekari Oy	-18,85	-1,55	-4,84	-7,17	12,10
Quick ratio	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	0,91	0,67	0,54	0,52	0,41
Kaluste Halmekari Oy	0,17	0,26	0,44	0,45	0,56
Current ratio	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	1,79	1,80	1,65	1,31	1,07
Kaluste Halmekari Oy	0,96	1,16	1,17	1,35	1,47
Omavaraisuusaste, %	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	0,53	0,54	0,47	5,35	13,91
Kaluste Halmekari Oy	-26,00	-0,17	-3,36	5,61	20,08
Suhteellinen velkaantuneisuus	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	88,13	83,33	59,00	64,44	54,70
Kaluste Halmekari Oy	57,60	37,63	40,45	29,83	28,60
Liikevaihdon muutosprosentti	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	-3,10	-39,29	-9,19	0,61	
Kaluste Halmekari Oy	-23,87	-2,36	-17,22	-1,17	0,00
Myyntisaamisten kiertoaika, pv	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	146,56	97,24	55,95	86,40	75,10
Kaluste Halmekari Oy	22,94	28,34	43,42	28,25	36,62
Ostovelkojen kiertoaika, pv	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	26,38	54,22	34,58	67,91	43,10
Kaluste Halmekari Oy	120,58	100,22	45,84	27,47	34,58
Z-luku	2011	2010	2009	2008	2007
Kalusteikko Oy	-6,22	2,96	0,22	5,22	6,23
Kaluste Halmekari Oy	-31,32	1,09	-0,38	3,64	24,11

Toimialan vertailuluvut, Finnvera Oyj:n tilinpäätöstilasto

Käyttökateprosentti	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	7,00	8,20	8,40	10,70
Mediaani	0,00	1,00	2,20	5,30
Alakvartaali	-18,10	-11,50	-8,70	-3,10
Sijoitetun pääoman tuotto prosentti	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	6,90	5,60	10,10	21,50
Mediaani	-10,60	-3,40	-0,80	4,70
Alakvartaali	-43,20	-23,70	-24,30	-11,50
Rahoitustulosprosentti	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	4,90	6,50	6,20	8,00
Mediaani	-3,80	0,00	0,00	2,90
Alakvartaali	-22,40	-16,30	-14,20	-5,90
Kokonaispääoman tuotto prosentti	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	5,10	4,30	7,90	16,10
Mediaani	-10,00	-2,40	-0,40	3,70
Alakvartaali	-34,40	-17,60	-15,00	-8,90
Quick ratio	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	1,10	1,10	1,20	1,10
Mediaani	0,60	0,60	0,60	0,70
Alakvartaali	0,30	0,30	0,30	0,40
Current ratio	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	1,90	2,10	2,20	2,90
Mediaani	1,00	1,40	1,40	1,40
Alakvartaali	0,60	0,90	0,90	0,90
Omavaraisuusaste, %	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	25,00	29,30	33,30	37,00
Mediaani	1,40	6,70	6,30	12,70
Alakvartaali	-31,90	-26,10	-29,40	-2,00
Suhteellinen velkaantuneisuus	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	117,70	117,40	105,50	77,80
Mediaani	71,80	59,20	55,60	42,10
Alakvartaali	34,20	31,30	31,30	26,30
Myyntisaamisten kiertoaika, pv	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	46,00	42,00	41,00	40,00
Mediaani	23,00	20,00	22,00	20,00
Alakvartaali	5,00	4,00	4,00	3,00
Ostovelkojen kiertoaika, pv	2011	2010	2009	2008
Yläkvartaali	81,00	69,00	94,00	68,00
Mediaani	36,00	38,00	35,00	27,00
Alakvartaali	8,00	11,00	11,00	6,00

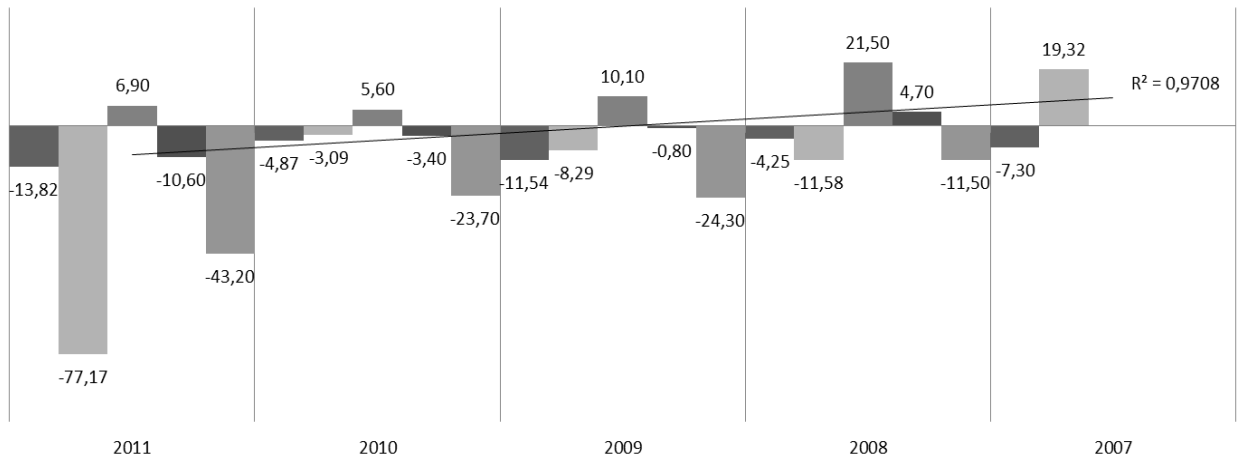
Käyttökateprosentti

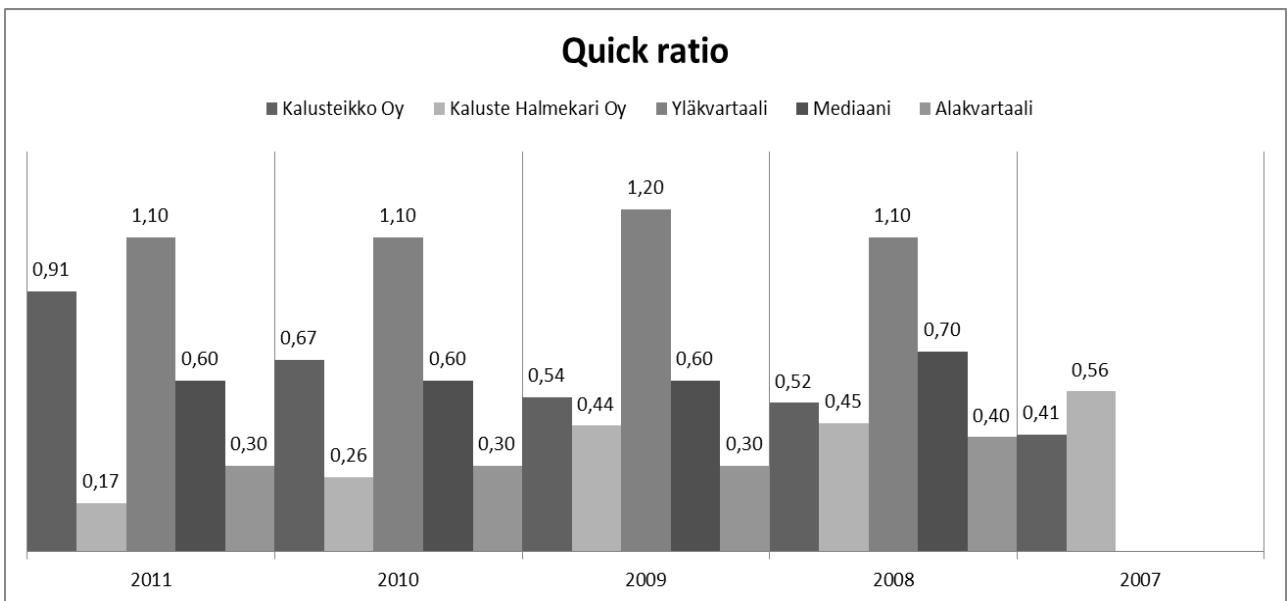
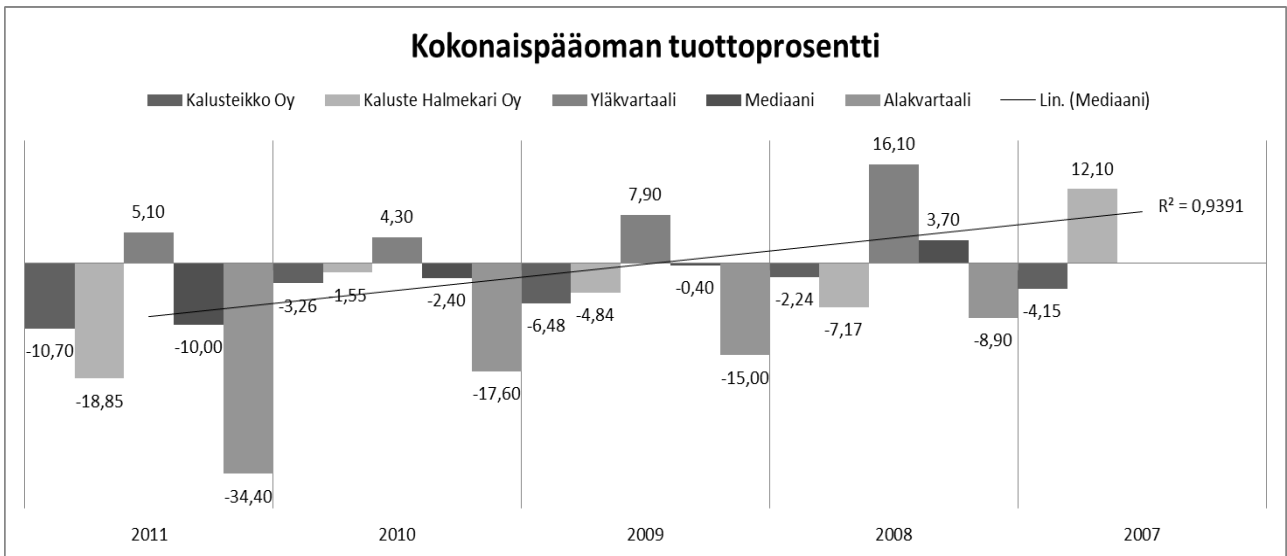
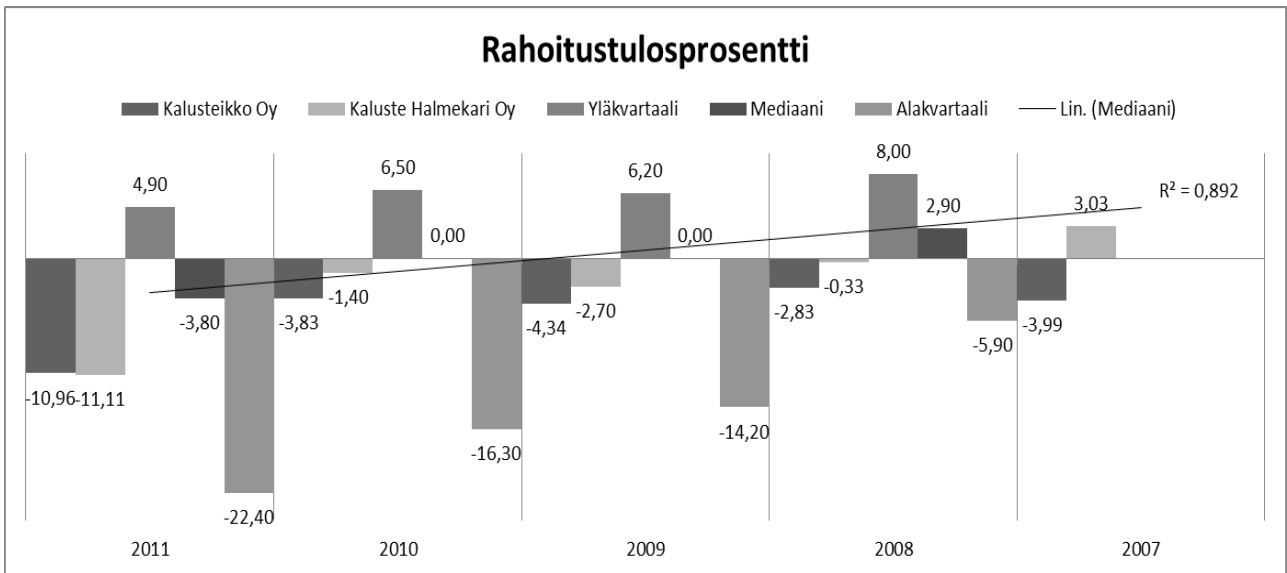
Kalusteikko Oy
 Kaluste Halmekari Oy
 Yläkvartaali
 Mediaani
 Alakvartaali
 Lin. (Mediaani)

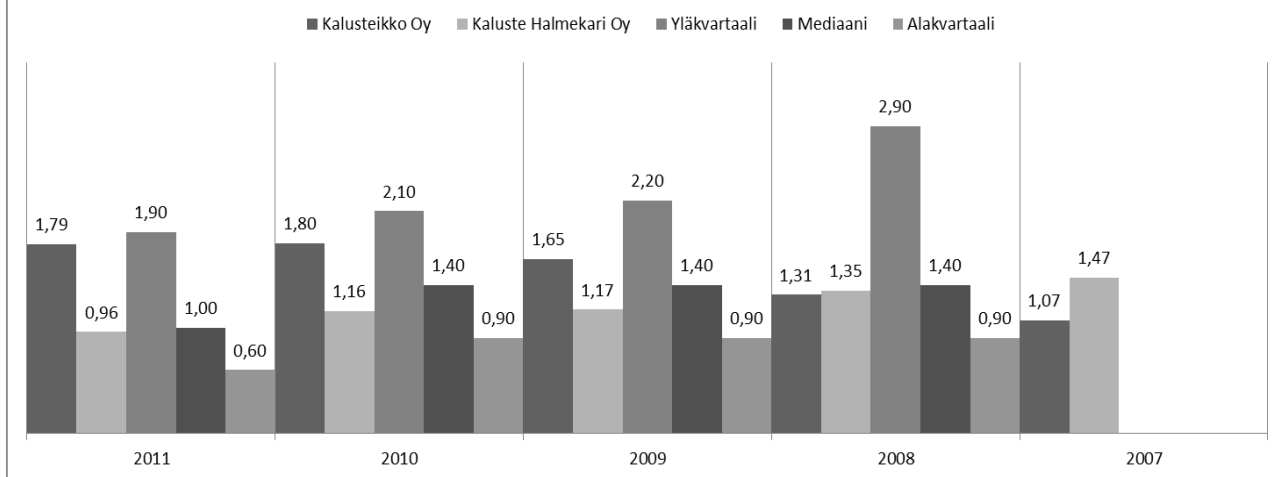
Sijoitetun pääoman tuottoprosentti

Kalusteikko Oy
 Kaluste Halmekari Oy
 Yläkvartaali
 Mediaani
 Alakvartaali
 Lin. (Mediaani)

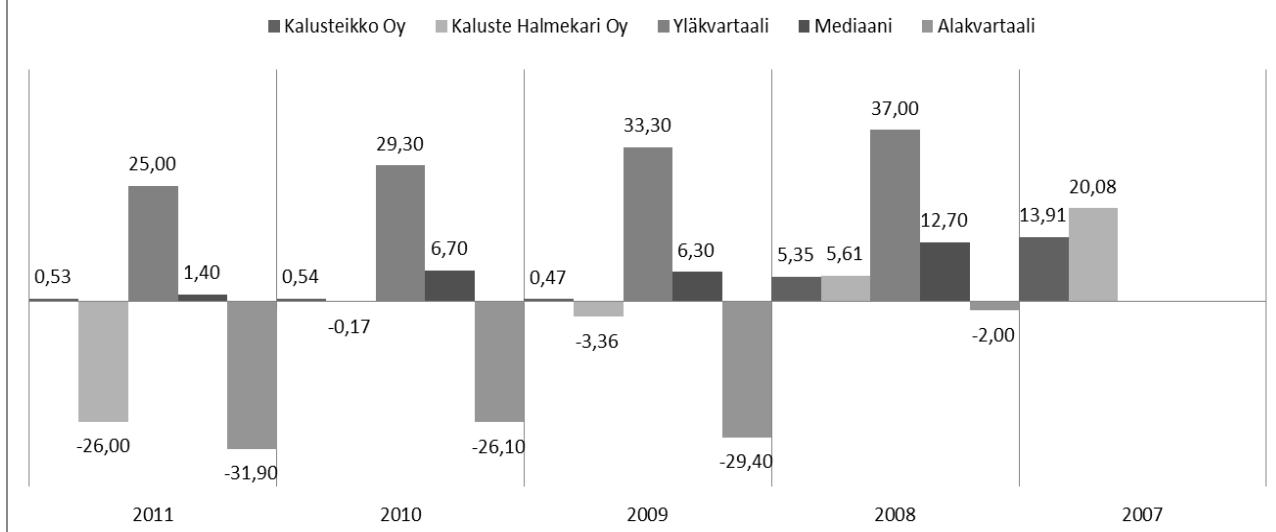

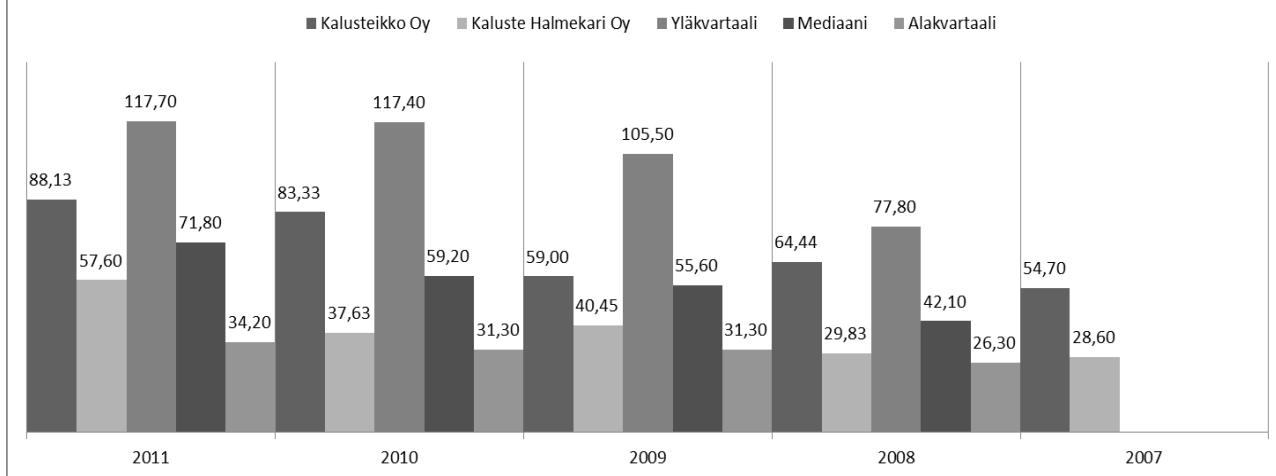
Current ratio

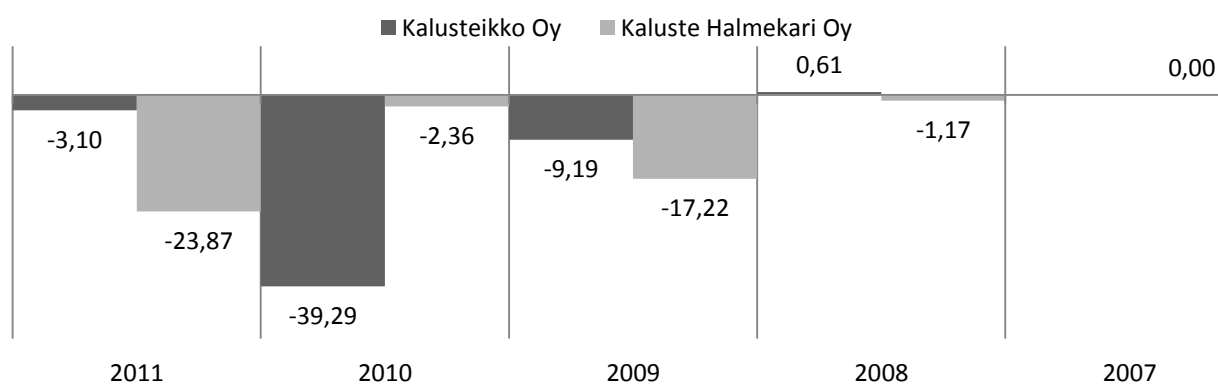
Omavaraisuusaste, %

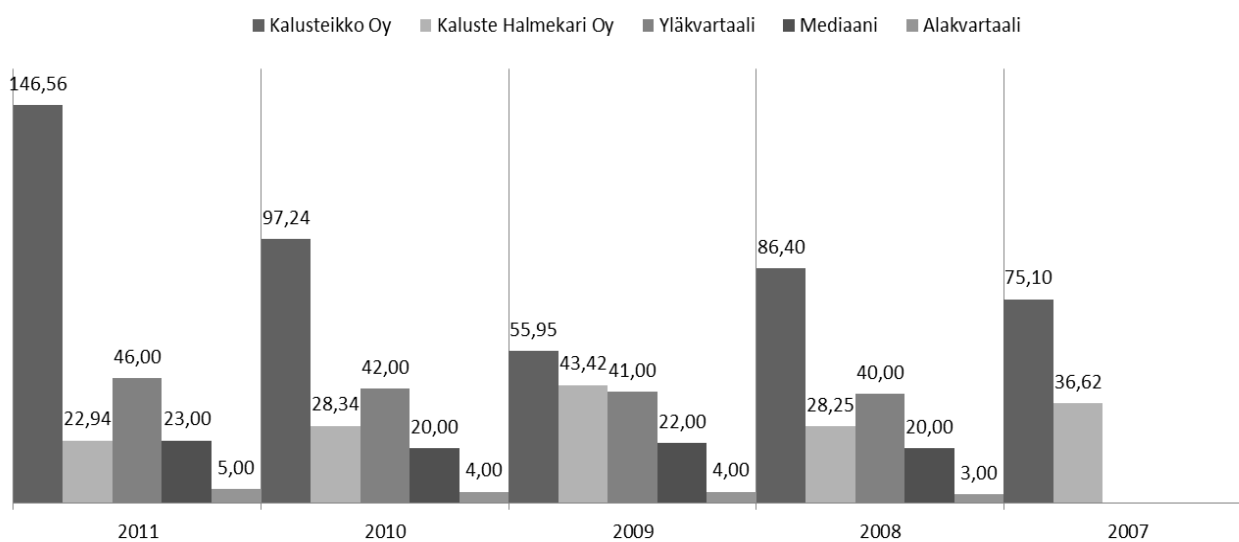
Suhteellinen velkaantuneisuus

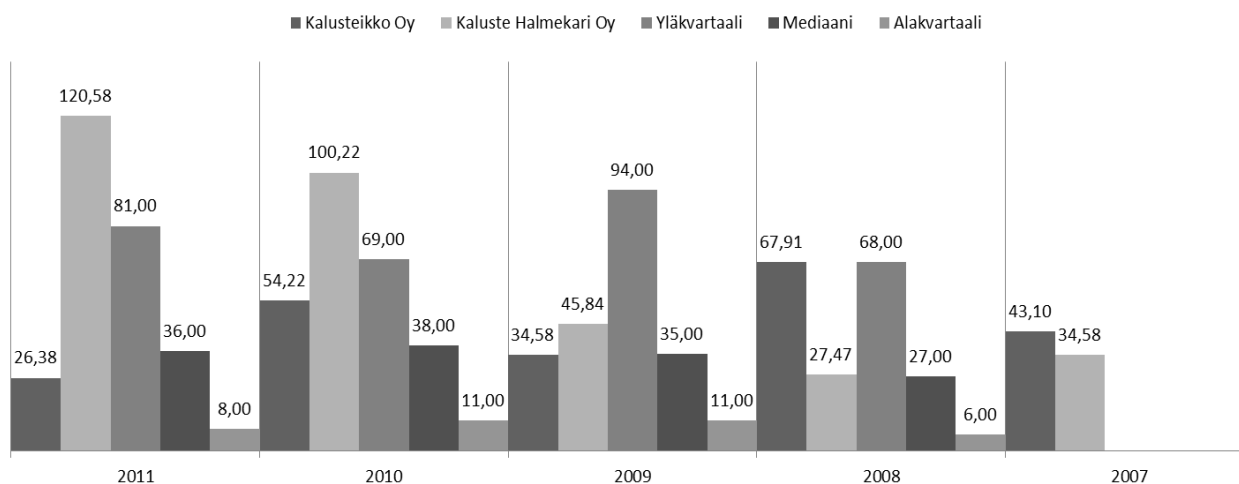
Liikevaihdon muutosprosentti

Myyntisaamisten kiertoaika, pv

Ostovelkojen kiertoaika, pv

Z-luku

■ Kalusteikko Oy ■ Kaluste Halmekari Oy

